ASESIAD O'R EFFAITH TEBYGOL AR ANSAWDD A SAFONAU ADDYSG – YSGOL BALADEULYN (Medi 2025)

1. CYFLWYNIAD

Mae Ysgol Gynradd Baladeulyn yn ysgol gymunedol wedi ei lleoli ym mhentref Nantlle yn Nyffryn Nantlle, ac yn darparu addysg ar gyfer dysgwyr rhwng 3-11 oed. Mae'r niferoedd Ysgol Baladeulyn wedi gostwng yn sylweddol dros y blynyddoedd diwethaf gyda 33 o ddysgwyr yn 2016 i 6 disgybl Derbyn - Bl.6 a 2 Meithrin erbyn heddiw, sydd yn peri ansicrwydd ynghylch dyfodol yr ysgol.

Yn ei gyfarfod ar 11 Chwefror 2025, bu i Gabinet Cyngor Gwynedd roi caniatâd i'r Adran Addysg
"gychwyn trafodaethau ffurfiol gyda chorff llywodraethol a budd-ddeiliaid perthnasol eraill Ysgol Baladeulyn yn sgil pryderon ynghylch niferoedd yr ysgol, i alluogi llunio ystod o opsiynau posibl yn ymwneud a dyfodol yr ysgol."

Yn unol â phenderfyniad y Cabinet (11 Chwefror 2025), sefydlwyd Panel Adolygu Ysgol Baladeulyn (PAY) gan wahodd y Corff Llywodraethol, rhieni a staff a'r Aelod Lleol i ymuno â'r panel a chymryd rhan yn y drafodaeth. Cynhaliwyd tri cyfarfod PAY rhwng Mawrth 2025 a Gorffennaf 2025 i drafod ystod o opsiynau i geisio ymateb i'r prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu.

Yn unol â gofynion y Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018, sydd yn cynnwys 'Rhagdybiaeth yn erbyn cau ysgolion gwledig', mae angen gwneud asesid ar yr effaith debygol ar ansawdd a safonau addysg ar unrhyw opsiwn rhesymol a ellir datrys y prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu. At ddiben y Cod, mae Ysgol Baladeulyn wedi ei dynodi fel 'Ysgol Wledig'.

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i ddarparu addysg o'r ansawdd gorau posibl a fydd yn rhoi'r profiadau, y sgiliau a'r hyder i blant y Sir ddatblygu i fod yn ddinasyddion dwyieithog, llwyddiannus a chyflawn.

Mae'n parhau i fod yn flaenoriaeth uchel i ddarparu'r profiadau dysgu gorau posibl - ar gyfer pob dysgwr o fewn y Sir, gan sicrhau cwricwlwm cyffrous ac eang, yn ogystal â gweithgareddau allgyrsiol sy'n eu hysgogi i ddysgu a deall, a fydd yn arwain at wella safonau.

2. CRYNODEB

Bu i Ysgol Baladeulyn gael ei harolygu ddiwethaf gan Estyn yn 2017 ble daethpwyd i'r casgliad fod perfformiad presennol yr ysgol yn 'Dda'.

Mae crynodeb isod o arolygon diwethaf Ysgol Baladeulyn, yr ysgolion cyfagos, neu ysgolion sydd yn destun unrhyw un o'r opsiynau dan ystyriaeth ar gyfer dyfodol Ysgol Baladeulyn.

Ysgol	Blwyddyn yr arolwg	Safonau	Lles ac agweddau at ddysgu	Addysgu a phrofiadau dysgu	Gofal, cymorth ac arweiniad	Arweinyddiaeth a rheolaeth
Baladeulyn	2017	Da	Da	Da	Da	Da
Nebo	2017	Da	Da	Da	Da	Da
Brynaerau	2019	Rhagorol	Rhagorol	Rhagorol	Rhagorol	Rhagorol
Bro Llifon	2018	Da	Da	Da	Da	Da
Bro Lleu	2023	Fframwaith arolygu newydd				

Ysgol	Blwyddyn yr arolwg	Pa mor dda yw'r deilliannau?	Pa mor dda yw'r ddarpariaeth?	Pa mor dda yw'r arweinyddiaeth a'r rheolaeth?
Talysarn	2017	Da	Da	Rhagorol
Llanllyfni	2017	Da	Da	Da

3. YR OPSIYNAU DAN SYLW

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*

  Noder, er bod yr achos dros newid wedi ei sefydlu, mae'r model Gwneud dim wedi ei gynnwys yn yr asesiad at ddiben cymharu.

- *Ffederaleiddio gyda ysgol gyfagos (Ysgol Talysarn)*

  Byddai'r opsiwn yma'n golygu sefydlu trefniant cydweithio ffurfiol, rhwng 3 ysgol, gan fod Ysgol Talysarn eisoes wedi ffedereiddio gyda Ysgol Brynaerau. Byddai'r ysgolion hyn yn rhannu un corff llywodraethu, ond ar yr un pryd yn cadw eu statws cyfreithiol fel endidau ar wahân, eu dyraniad cyllidol, enw a gwisg ysgol, ac yn parhau i gael arolwg Estyn eu hunain.

- *Cau Ysgol Baladeulyn a chynnig lle i'r dysgwyr mewn ysgol cyfagos (Ysgol Talysarn)*

  Golygai'r opsiwn yma y byddai Ysgol Baladeulyn yn cau, ac y byddai dysgwyr dalgylch presennol Ysgol Baladeulyn yn cael cynnig lle yn Ysgol Talysarn (yr ysgol amgen).

- *Uno ysgolion lleol er mwyn cefnogi a chynnal Ysgol Baladeulyn*

  Byddai'r opsiwn yma'n golygu uno nifer o ysgolion lleol, drwy gau'r ysgolion a sefydlu un ysgol aml-safle fyddai'n cynnwys safle Ysgol Baladeulyn. Byddai'r opsiwn yn galluogi'r posibilrwydd o rannu adnoddau, adeiladau, ac arbenigedd.

  Byddai'r model yma yn sicrhau parhad ym mhresenoldeb safle ysgol ym mhentref Nantlle trwy sefydlu ysgol aml-safle, dan arweiniad pennaeth ac un corff llywodraethol.

- *Ychwanegu ardal arbenigol ar gyfer plant ag anghenion arbennig yn Ysgol Baladeulyn*

  Byddai'r opsiwn yma yn golygu parhau gyda Ysgol Baladeulyn gan ychwanegu ardal benodol arbenigol i plant gyda anghenion dysgu ychwanegol ar safle'r ysgol.

- *Ffederaleiddio gyda ysgol arall gan ychwanegu ardal arbenigol ar gyfer plant ag anghenion arbennig yn Ysgol Baladeulyn*

  Byddai'r opsiwn yma'n golygu sefydlu trefniant cydweithio ffurfiol, rhwng 3 ysgol, gan fod Ysgol Talysarn eisoes wedi ffedereiddio gyda Ysgol Brynaerau. Byddai'r ysgolion hyn yn rhannu un corff llywodraethu, ond ar yr un pryd yn cadw eu statws cyfreithiol fel endidau ar wahân, eu dyraniad cyllidol, enw a gwisg ysgol, ac yn parhau i gael arolwg Estyn eu hunain.

  Byddai'r opsiwn yma yn golygu parhau gyda Ysgol Baladeulyn ac ychwanegu ardal benodol arbenigol i plant gyda anghenion dysgu ychwanegol ar safle'r ysgol gan ei ffedereiddio gyda ysgol arall.

- *Cynnwys uned iaith yn safle Ysgol Baladeulyn*

Byddai'r opsiwn yma yn golygu parhau gyda Ysgol Baladeulyn gan ychwanegu Uned Iaith ar safle yr ysgol

4. ASESIAD O EFFAITH AR SAFONAU AC ANSAWDD ADDYSG

Rydym wedi defnyddio arolygon diweddaraf Estyn ar yr ysgolion perthnasol fel meini prawf ar gyfer asesu y gwahanol opsiynau ar gyfer dyfodol addysg ar gyfer dalgylch Ysgol Baladeulyn.

OPSIWN 1: GWNEUD DIM - PARHAU GYDA'R SEFYLLFA BRESENNOL

Byddai'r opsiwn yma yn golygu dim newid a bydda Ysgol Baladeulyn yn parhau fel ac y mae.

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Dim newid.	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Dim newid.	Niwtral
Profiadau dysgu ac addysgu	Dim newid.	Niwtral
Gofal, cymorth ac arweiniad	Dim newid.	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Dim newid.	Niwtral
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Dim newid.	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Dim newid.	Niwtral

OPSIWN 2: FFEDERALEIDDIO GYDA YSGOL GYFAGOS (YSGOL TALYSARN)

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ffederaleiddio gydag Ysgol Talysarn. Roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer dangosyddion safonau Ysgol Baladeulyn yn 'Dda'. Yn ogystal, nodwyd ym mhrif ganfyddiadau adroddiad arolwg Estyn diweddaraf Ysgol Talysarn fod safonau yn 'Dda'. O ganlyniad, deuir i'r casgliad mai niwtral fyddai'r effaith ar safonau o ffedereiddio Ysgol Talysarn gydag Ysgol Baladeulyn.	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf Ysgol Baladeulyn ar gyfer y maes arolygu 'Lles ac agweddau at ddysgu' yn 'Dda'. Roedd adroddiad arolwg Estyn diwethaf Ysgol Talysarn yn nodi canlyniad 'Rhagorol' gyferbyn a'r pennawd 'Lles' gan nodi fod 'bron bob disgybl yn teimlo'n ddiogel ac yn gwerthfawrogi eu bod yn cael cefnogaeth o ansawdd uchel gan oedolion yn yr ysgol'. Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r arolygon hyn, a gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau fel endid ar wahân o dan y model hwn, deuir i'r casgliad mae effaith niwtral a ragwelir ar y maes yma o ffedereiddio Ysgol Baladeulyn gydag Ysgol Talysarn.	Niwtral
Profiadau dysgu ac addysgu	'Da' oedd canlyniad y dangosydd 'Profiadau dysgu'/'Addysgu a phrofiadau dysgu' ar gyfer Ysgol Baladeulyn ac Ysgol Talysarn yn eu harolygon diwethaf yn 2017. O ganlyniad, rhagwelir y byddai gweithredu'r opsiwn yma'n cael effaith niwtral ar brofiadau dysgu ac addysgu.	Niwtral
Gofal, cymorth ac arweiniad	'Da' oedd canlyniad y dangosydd 'Gofal, cymorth ac arweiniad' yn Ysgol Baladeulyn yn eu harolwg diwethaf yn 2017, tra bod y canlyniad ar gyfer Ysgol Talysarn yn 'Rhagorol'. Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r arolygon hyn, a gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau fel endid ar wahân o dan y model hwn, deuir i'r casgliad mae effaith niwtral a ragwelir ar y maes yma o ffedereiddio gydag ysgol gyfagos.	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Nodwyd yn adroddiad Estyn diwethaf Ysgol Baladeulyn fod yr arweinyddiaeth yn yr ysgol yn 'Dda' tra barnwyd bod arweinyddiaeth a Ysgol Talysarn yn 'Rhagorol'. Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r arolygon hyn, ac gan y byddai'r model ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos yn cynnig cyfleoedd i gryfhau sefyllfa arweinyddiaeth Ysgol Baladeulyn, deuir i'r casgliad y byddai arweinyddiaeth a rheolaeth yn cael effaith bositif neu o leiaf niwtral o weithredu'r opsiwn ffedereiddio.	Positif/Niwtral
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Darperir cefnogaeth i grwpiau agored i niwed gan gynnwys plant ag anghenion dysgu ychwanegol yn unol â pholisi'r Awdurdod, a gofynion y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2018 ym mhob ysgol yng Ngwynedd. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai effaith yr opsiwn yma ar y maen prawf hwn.	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau. Yn ogystal, roedd canlyniad arolwg Estyn ar gyfer 'Safonau' Ysgol Baladeulyn yn 'Dda', fel ag yr oedd canlyniad arolwg Ysgol Talysarn. Yn seiliedig ar wybodaeth yma, ni ragwelir unrhyw effaith ar safonau dysgwyr o weithredu'r opsiwn yma	Niwtral

OPSIWN 3: CAU YSGOL BALADEULYN A CHYNNIG LLE I'R DYSGWYR MEWN YSGOL CYFAGOS (YSGOL TALYSARN)

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer y dangosyddion safonau Ysgol Baladeulyn yn 'Dda', tra roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer Ysgol Talysarn hefyd yn 'Dda'. Yn seiliedig ar hyn, deuir i'r casgliad y byddai effaith niwtral ar y meini prawf hwn drwy addysgu'r dysgwyr yn Ysgol Talysarn.	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer Lles yn Ysgol Baladeulyn yn 'Dda' gyda Ysgol Talysarn yn 'Rhagorol'. Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r arolygon hyn, deuir i'r casgliad y byddai effaith positif ar y maes yma trwy addysgu'r dysgwyr yn Ysgol Talysarn.	Positif
Profiadau dysgu ac addysgu	'Da' oedd canlyniad y dangosydd 'Profiadau dysgu' ar gyfer Ysgol Baladeulyn a Ysgol Talysarn yn eu harolygon diwethaf yn 2017. Er hynny, gan fod mwy o ddysgwyr yn Ysgol Talysarn rhagwelir bydd cyfle i addysgu plant mewn grwpiau mwy a chyda cyfoedion oed-berthnasol i ehangu ar eu profiadau. Yn seiliedig ar hyn, deuir i'r casgliad y byddai effaith cadarnhaol ar brofiadau addysgu a dysgu o addysgu dysgwyr dalgylch Baladeulyn yn Ysgol Talysarn.	Positif
Gofal, cymorth ac arweiniad	'Da' oedd canlyniad y dangosydd 'Gofal, cymorth ac arweiniad' yn Ysgol Baladeulyn, tra roedd canlyniad Ysgol Talysarn yn 'Rhagorol'. O ganlyniad, bernir y byddai'r opsiwn yn cael effaith positif.	Positif
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Nodwyd yn adroddiad Estyn diwethaf fod arweinyddiaeth a'r rheolaeth Ysgol Baladeulyn yn 'Dda', tra roedd canlyniad Ysgol Talysarn yn 'Rhagorol'. Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r arolygon hyn, deuir i'r casgliad y byddai arweinyddiaeth a rheolaeth yn cael effaith positif o addysgu dysgwyr dalgylch Baladeulyn yn Ysgol Talysarn.	Positif
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Darperir cefnogaeth i grwpiau agored i niwed gan gynnwys plant ag anghenion dysgu ychwanegol yn unol â pholisi'r Awdurdod, a gofynion y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2018 ym mhob ysgol yng Ngwynedd. Wrth gynllunio staffio (e.e. rôl y CADY) a'r map darpariaeth, mae'r gofyn ar ysgolion yn heriol, ac mae hynny yn dod yn fwy amlwg wrth ystyried y gofyn ar ysgolion llai. Mewn ysgolion mwy mae amodau'r cydlynydd anghenion ychwanegol yn well, ac mae cyfarch y gofyn statudol yn haws yn sgil hynny. Yn ogystal, mae ymateb i angen y dysgwyr hefyd yn haws mewn ysgolion mwy gan y gallent efallai cynnal grŵp ymyrraeth i dargedu anghenion penodol. Mae map darpariaeth yn fwy eang mewn ysgolion mwy er mwyn ymateb i'r gofyn. O ganlyniad, gan y byddai'r dysgwyr yn cael cynnig lle mewn ysgol gyda nifer uwch o ddysgwyr, rhagwelir mai positif fyddai effaith yr opsiwn yma ar y maen prawf hwn.	Positif
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Roedd canlyniad arolwg Estyn ar gyfer 'Safonau' Ysgol Baladeulyn yn 'Dda', fel ag yr oedd canlyniad arolwg Ysgol Talysarn. Yn seiliedig ar wybodaeth yr arolygon yma, ni ragwelir unrhyw effaith ar safonau dysgwyr o addysgu dysgwyr dalgylch Ysgol Baladeulyn yn Ysgol Talysarn. O ganlyniad, rhagwelir y byddai'r ddarpariaeth yn yr ysgol amgen yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar hyn o bryd yn Ysgol Baladeulyn, fan lleiaf.	Niwtral

OPSIWN 4: UNO YSGOLION LLEOL ER MWYN CEFNOGI A CHYNNAL YSGOL BALADEULYN

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer y dangosyddion safonau Ysgol Baladeulyn yn 'Dda', tra roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer ysgolion cynradd cyfagos eraill hefyd (ysgolion cynradd dalgylch Dyffryn Nantlle) yn 'Dda' gydag Ysgol Brynaerau yn 'Rhagorol'. Yn seiliedig ar hyn, deuir i'r casgliad y byddai effaith niwtral ar y meini prawf hwn gan fod asesiad Estyn yn gyson ar gyfer y mwyafrif o'r ysgolion, gydag un ysgol (allan o 7 yn y dalgylch)yn rhagori ar y gweddill. Gallai'r model ysgol aml-safle gynnig cyd-destun mwy effeithiol i arweinwyr, a thrwy hynny, gynnig cyfle i wella'r ddarpariaeth mewn perthynas â'r meini prawf hwn. Rhagwelir cyfleoedd i rannu arferion da rhwng safleoedd yr ysgol a phosibiliadau o wneud gwell defnydd o adnoddau.	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer y dangosyddion llesiant ac agweddau at ddysgu Ysgol Baladeulyn yn 'Dda', tra roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer yr ysgolion cyfagos (dalgylch Dyffryn Nantlle) hefyd yn 'Dda' gyda Ysgol Brynaerau ac Ysgol Talysarn yn 'Rhagorol' . Yn seiliedig ar hyn, deuir i'r casgliad y byddai effaith niwtral ar y meini prawf hwn gan fod asesiad Estyn yn gyson ar gyfer y mwyafrif o'r ysgolion, gyda dwy ysgol (allan o 7 yn y dalgylch) yn rhagori ar y gweddill. Gallai'r model ysgol aml-safle gynnig cyd-destun mwy effeithiol i arweinwyr, a thrwy hynny, gynnig cyfle i wella'r ddarpariaeth mewn perthynas a'r meini prawf hwn. Rhagwelir cyfleoedd i rannu arferion da rhwng safleoedd yr ysgol a phosibiliadau o wneud gwell defnydd o adnoddau.	Niwtral
Profiadau dysgu ac addysgu	Roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer y dangosyddion profiadau addysgu a dysgu Ysgol Baladeulyn yn 'Dda', tra roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer yr ysgolion cyfagos (dalgylch Dyffryn Nantlle) hefyd yn 'Dda' gydag Ysgol Brynaerau yn 'Rhagorol'. Yn seiliedig ar hyn, deuir i'r casgliad y byddai effaith niwtral ar y meini prawf hwn gan fod asesiad Estyn yn gyson ar gyfer y mwyafrif o'r ysgolion, gydag un ysgol (allan o 7 yn y dalgylch) yn is na'r mwyafrif ac un yn rhagori ar y gweddill. Gallai'r model ysgol aml-safle gynnig cyd-destun mwy effeithiol i arweinwyr, a thrwy hynny, gynnig cyfle i wella'r ddarpariaeth mewn perthynas a'r meini prawf hwn. Rhagwelir cyfleoedd i rannu arferion da rhwng safleoedd yr ysgol a phosibiliadau o wneud gwell defnydd o adnoddau.	Niwtral
Gofal, cymorth ac arweiniad	Roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer y dangosyddion arweiniad a chymorth gofal Ysgol Baladeulyn yn 'Dda', tra roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer ysgolion cyfagos (dalgylch Dyffryn Nantlle) hefyd yn 'Dda' gydag Ysgol Brynaerau ac Ysgol Talysarn yn 'Rhagorol' . Yn seiliedig ar hyn, deuir i'r casgliad y byddai effaith niwtral ar y meini prawf hwn gan fod asesiad Estyn yn gyson ar gyfer y mwyafrif o'r ysgolion, gyda dwy ysgol (allan o 7 yn y dalgylch) yn rhagori ar y gweddill. Gallai'r model ysgol aml-safle gynnig cyd-destun mwy effeithiol i arweinwyr, a thrwy hynny, gynnig cyfle i wella'r ddarpariaeth mewn perthynas a'r meini prawf hwn. Rhagwelir cyfleoedd i rannu arferion da rhwng safleoedd yr ysgol a phosibiliadau o wneud gwell defnydd o adnoddau.	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer y dangosyddion arweinyddiaeth a rheolaeth Ysgol Baladeulyn yn 'Dda', tra roedd canlyniad	Niwtral

	arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer ysgolion cyfagos (Dalgylch Dyffryn Nantlle) hefyd yn 'Dda' gydag Ysgol Brynaerau ac Ysgol Talysarn yn 'Rhagorol'. Yn seiliedig ar hyn, deuir i'r casgliad y byddai effaith niwtral ar y meini prawf hwn gan fod asesiad Estyn yn gyson ar gyfer y mwyafrif o'r ysgolion, gydag un ysgol (allan o 7 yn y dalgylch) yn is na'r mwyafrif ac dwy yn rhagori ar y gweddill. mwy neu lai yr un fath ar gyfer pob ysgol. Gallai'r model ysgol aml-safle gynnig cyd-destun mwy effeithiol i arweinwyr, a thrwy hynny, gynnig cyfle i wella'r ddarpariaeth mewn perthynas a'r meini prawf hwn. Rhagwelir cyfleoedd i rannu arferion da rhwng safleoedd yr ysgol a phosibiliadau o wneud gwell defnydd o adnoddau.	
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Darperir cefnogaeth i grwpiau agored i niwed gan gynnwys plant ag anghenion dysgu ychwanegol yn unol â pholisi'r Awdurdod, a gofynion y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2018 fel ym mhob ysgol yng Ngwynedd. Gallai'r model ysgol aml-safle gynnig cyd-destun mwy effeithiol i arweinwyr, a thrwy hynny, gynnig cyfle i wella'r ddarpariaeth mewn perthynas a'r meini prawf hwn. Rhagwelir cyfleoedd i rannu arferion da, arbenigedd a phrofiadau rhwng safleoedd yr ysgol a phosibiliadau o wneud gwell defnydd o adnoddau.	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Roedd canlyniad arolwg Estyn ar gyfer 'Safonau' Ysgol Baladeulyn yn 'Dda', ac yr oedd canlyniad arolygon yr ysgolion cyfagos yn Nalgylch Dyffryn Nantlle unai yn 'Dda' neu'n 'Rhagorol'. Yn seiliedig ar wybodaeth yr arolygon yma, ni ragwelir unrhyw effaith ar safonau dysgwyr o weithredu'r opsiwn yma. Gallai'r model ysgol aml-safle gynnig cyd-destun mwy effeithiol i arweinwyr, a thrwy hynny, gynnig cyfle i wella ddarpariaeth mewn perthynas a'r meini prawf hwn. Rhagwelir cyfleoedd i rannu arferion da rhwng safleoedd yr ysgol a phosibiliadau o wneud gwell defnydd o adnoddau.	Niwtral

OPSIWN 5: YCHWANEGU ARDAL ARBENIGOL AR GYFER PLANT AG ANGHENION ARBENNIG YN YSGOL BALADEULYN

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Gan y byddai'r uned anghenion dysgu ychwanegol yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Gan y byddai'r uned anghenion dysgu ychwanegol yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Profiadau dysgu ac addysgu	Gan y byddai'r uned anghenion dysgu ychwanegol yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Gofal, cymorth ac arweiniad	Gan y byddai'r uned anghenion dysgu ychwanegol yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Gan y byddai'r uned anghenion dysgu ychwanegol yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Gan y byddai'r uned anghenion dysgu ychwanegol yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn. Fodd bynnag, er na ragwelir y byddai'r uned arbenigol yn effeithio ar yr ysgol, rhagwelir y gallai'r adnodd newydd gael effaith bositif ar y ddarpariaeth sydd ar gael i ddysgwyr gydag ADY yn yr ardal.	Positif
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Gan y byddai'r uned anghenion dysgu ychwanegol yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn. Fodd bynnag, er na ragwelir y byddai'r uned ADY yn effeithio ar yr ysgol, rhagwelir y gallai'r adnodd newydd gael effaith bositif ar y ddarpariaeth sydd ar gael i ddysgwyr ADY yn yr ardal.	Positif

OPSIWN 6: FFEDERALEIDDIO GYDA YSGOL ARALL GAN YCHWANEGU ARDAL ARBENIGOL AR GYFER PLANT AG ANGHENION ARBENNIG YN YSGOL BALADEULYN

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf yma drwy ffederaleiddio gydag Ysgol Talysarn. Roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf ar gyfer dangosyddion safonau Ysgol Baladeulyn yn 'Dda'. Yn ogystal, nodwyd ym mhrif ganfyddiadau adroddiad arolwg Estyn diweddaraf Ysgol Talysarn fod safonau yn 'Dda'. O ganlyniad, deuir i'r casgliad mai niwtral fyddai'r effaith ar safonau o weithredu'r opsiwn yma..	Niwtral
Lles ac agweddau at ddysgu	Roedd canlyniad arolwg Estyn diweddaraf Ysgol Baladeulyn ar gyfer y maes arolygu 'Lles ac agweddau at ddysgu' yn 'Dda'. Roedd adroddiad arolwg Estyn diwethaf Ysgol Talysarn yn nodi canlyniad 'Rhagorol' gyferbyn a'r pennawd 'Lles' gan nodi fod 'bron bob disgybl yn teimlo'n ddiogel ac yn gwerthfawrogi eu bod yn cael cefnogaeth o ansawdd uchel gan oedolion yn yr ysgol'. Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r arolygon hyn, deuir i'r casgliad mae effaith niwtral a ragwelir ar y maes yma o weithredu'r opsiwn yma.	Niwtral
Profiadau dysgu ac addysgu	'Da' oedd canlyniad y dangosydd 'Profiadau dysgu'/'Addysgu a phrofiadau dysgu' ar gyfer Ysgol Baladeulyn ac Ysgol Talysarn yn eu harolygon diwethaf yn 2017. O ganlyniad, rhagwelir y byddai gweithredu'r opsiwn yma'n cael effaith niwtral ar brofiadau dysgu ac addysgu.	Niwtral
Gofal, cymorth ac arweiniad	'Da' oedd canlyniad y dangosydd 'Gofal, cymorth ac arweiniad' yn Ysgol Baladeulyn yn eu harolwg diwethaf yn 2017, tra bod y canlyniad ar gyfer Ysgol Talysarn yn 'Rhagorol'. O ganlyniad, rhagwelir y gallai'r opsiwn gael effaith bositif neu o leiaf niwtral ar arweiniad a chymorth gofal.	Positif/Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Nodwyd yn adroddiad Estyn diwethaf Ysgol Baladeulyn fod yr arweinyddiaeth yn yr ysgol yn 'Dda' tra barnwyd bod arweinyddiaeth a Ysgol Talysarn yn 'Rhagorol'. Yn seiliedig ar ganfyddiadau'r arolygon hyn, a gan y byddai'r model ffederaleiddio gydag ysgol/ysgolion cyfagos yn cynnig cyfleoedd i gryfhau sefyllfa arweinyddiaeth Ysgol Baladeulyn, deuir i'r casgliad y byddai arweinyddiaeth a rheolaeth yn cael effaith bositif neu o leiaf niwtral o weithredu'r opsiwn yma.	Positif
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Darperir cefnogaeth i grwpiau agored i niwed gan gynnwys plant ag anghenion dysgu ychwanegol yn unol â pholisi'r Awdurdod, a gofynion y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol (Cymru) 2018 ym mhob ysgol yng Ngwynedd. Rhagwelir y byddai'r opsiwn yn cael effaith gadarnhaol ar y meini prawf hwn gan y byddai'n ymestyn darpariaeth ADY yn yr ardal.	Positif
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau. Yn ogystal, roedd canlyniad arolwg Estyn ar gyfer 'Safonau' Ysgol Baladeulyn yn 'Dda', fel ag yr oedd canlyniad arolwg Ysgol Talysarn. Yn seiliedig ar wybodaeth yma, ni ragwelir unrhyw effaith ar safonau dysgwyr o weithredu'r opsiwn yma. Yn ogystal, rhagwelir y byddai'r opsiwn yn cael effaith gadarnhaol ar meini prawf hwn gan y byddai'n ymestyn y ddarpariaeth ADY yn yr ardal.	Niwtral

OPSIWN 7: CYNNWYS UNED IAITH YN SAFLE YSGOL BALADEULYN

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Safonau a chynnydd cyffredinol grwpiau penodol ac o ran sgiliau	Gan y byddai'r uned iaith yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Llesiant ac agweddau at ddysgu	Gan y byddai'r uned iaith yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Profiadau dysgu ac addysgu	Gan y byddai'r uned iaith yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Gofal, cymorth ac arweiniad	Gan y byddai'r uned iaith yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Gan y byddai'r uned iaith yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Grwpiau agored i niwed, gan gynnwys plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)	Gan y byddai'r uned iaith yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Darpariaeth sydd o leiaf yn cyfateb i'r hyn sydd ar gael i'r dysgwyr ar y pryd (gan gynnwys rhai gydag ADY)	Gan y byddai'r uned iaith yn gweithredu'n annibynnol o Ysgol Baladeulyn, ni ragwelir unrhyw newid i weithrediad presennol Ysgol Baladeulyn o weithredu'r opsiwn yma. O ganlyniad, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral

4. CASGLIAD

Dengys yr asesiad hwn o'r effaith tebygol ar ansawdd a safonau addysg, y byddai cyflwyno'r opsiwn i gau Ysgol Baladeulyn a throsglwyddo'r dysgwyr i Ysgol Talysarn yn debygol o gael effaith bositif, neu effaith niwtral ar y lleiaf.

Yn ogystal, mae'r asesiad yn nodi mai effaith niwtral/rhannol bositif a ragwelir ar ansawdd a safonau addysg o weithredu opsiynau eraill megis ffederaleiddio, uno ysgolion lleol a sefydlu uned arbenigol ar safle Ysgol Baladeulyn. Noder cyfleoedd i rannu arferion da rhwng safleoedd yr ysgol aml-safle, ac ysgolion fyddai'n rhan o'r ffederasiwn, a phosibiliadau o wneud gwell defnydd o adnoddau.

Yn seiliedig ar ganlyniad yr asesiadau uchod a chymharu adroddiadau Estyn, deuir i'r casgliad fod safon yr addysg a ddarperir yn Ysgol Talysarn yn cyfateb (fan lleiaf) i safon yr addysg a ddarperir yn Ysgol Baladeulyn. Gan fod mwy o ddysgwyr yn Ysgol Talysarn, rhagwelir y bydd cyfle i addysgu plant mewn grwpiau mwy, gyda cyfoedion oed-berthnasol i ehangu ar eu profiadau. Yn seiliedig ar hyn, deuir i'r casgliad y byddai effaith cadarnhaol ar brofiadau addysgu a dysgu o addysgu dysgwyr dalgylch Baladeulyn yn Ysgol Talysarn.

O ganlyniad, rhagwelir taw niwtral/rhannol bositif fyddai effaith tebygol gweithredu'r cynnig arfaethedig i gau Ysgol Baladeulyn a chynnig lle i'r dysgwyr yn Ysgol Talysarn.

ASESIAD EFFAITH TEBYGOL AR DREFNIADAU TEITHIO – YSGOL BALADEULYN (MEDI 2025)

1. CYFLWYNIAD

1.1 Polisi Cludiant Cyngor Gwynedd

Mae strategaeth '*Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd'* yn anelu at gyfyngu teithio o'r cartref i'r ysgol i daith un ffordd sydd heb fod yn fwy na 30 munud.

Mae Cyngor Gwynedd yn darparu cludiant di-dâl i ddysgwyr sy'n byw 2 filltir neu fwy o'r ysgol yn eu dalgylch, neu'r ysgol agosaf (nid yw'n cynnwys dysgwyr meithrin). Disgwylir i ddysgwyr sy'n derbyn addysg gynradd (ac eithrio dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol neu anableddau), gerdded hyd at 2 filltir i gwrdd ag unrhyw gludiant a ddarperir gan Gyngor Gwynedd. Mae'r polisi cludiant i'w weld yn y llawlyfr i rieni:
(https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Trigolion/Dogfennau-trigolion/Ysgolion-a-dysgu---dogfennau/Gwybodaeth-i-Rieni.pdf)

1.2 Cyd-destun Ysgol Baladeulyn

Mae Ysgol Baladeulyn wedi ei lleoli ger pentref Talysarn a Phenygroes ar gyrion Caernarfon. Mae'n darparu addysg ar gyfer dysgwyr rhwng 3 ac 11 oed ac mae ganddi gapasiti o 55 (D-Bl6) a 7 Meithrin.

2. ASESIAD O EFFIATH TEBYGOL POB OPSIWN AR DREFNIADAU TEITHIO

2.1 Nodir isod effaith tebygol pob opsiwn ar drefniadau teithio:

- *Dim newid - parhau gyda'r sefyllfa bresennol*

  Byddai'r model yma yn golygu na fyddai newid i'r ddarpariaeth bresennol yn nalgylch Ysgol Baladeulyn.

  Ni fyddai'r opsiwn hwn yn cael unrhyw effaith ar drefniadau teithio presennol, gan y byddai'r disgyblion yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Baladeulyn. Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.

- *Ffederaleiddio gyda ysgol cyfagos*

  Byddai'r model yma yn sicrhau parhad ym mhresenoldeb yr ysgol ym mhentref Nantlle trwy drefniant cyd-weithio gydag ysgol neu ysgolion cyfagos, dan arweiniad pennaeth neu benaethiaid ac un corff llywodraethol. Byddai cyrff llywodraethol yr ysgolion unigol yn cael eu diddymu a byddai corff llywodraethu ffederal (newydd) yn cael ei ffurfio.

  Byddai hunaniaeth yr ysgol o dan sylw (yn cynnwys enw, ethos, a gwisg ysgol) yn parhau, a byddai'n galluogi'r posibilrwydd o rannu staff, adnoddau, adeiladau, ac arbenigedd.

  Ni fyddai'r opsiwn hwn yn cael unrhyw effaith ar drefniadau teithio presennol dysgwyr Ysgol Baladeulyn, gan y byddai'r dysgwyr yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Baladeulyn, a

byddai trefniadau teithio'r dysgwyr yn parhau yn yr un modd. Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Ysgol Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.

- *Cau Ysgol Baladeulyn a chynnig lle i'r dysgwyr mewn ysgol cyfagos (Ysgol Talysarn)*

  Byddai'r model yma'n golygu cau Ysgol Baladeulyn a chynnig lle i'r disgyblion yn Ysgol Talysarn.

  Mae Ysgol Talysarn wedi ei lleoli 2.5 milltir o Ysgol Baladeulyn. Dyma'r ysgol ddaearyddol agosaf at Ysgol Baladeulyn.

  Byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar drefniadau teithio dysgwyr Ysgol Baladeulyn, gan y byddai'r dysgwyr yn cael eu haddysgu yn Ysgol Talysarn. Byddai angen darparu cludiant i ddysgwyr dalgylch Ysgol Baladeulyn i Ysgol Talysarn, yn unol â pholisi cludiant Cyngor Gwynedd. Rhagwelir costau cludiant ychwanegol (amcan gost) rhwng £17,000 hyd at £30,000 y flwyddyn. Bydd rhai dysgwyr yn teithio ymhellach i'r ysgol nac y gwnaent ar hyn o bryd. Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.

- *Uno ysgolion lleol er mwyn cefnogi a chynnal Ysgol Baladeulyn*

  Mi fydda'r opsiwn yma yn golygu uno nifer o ysgolion lleol fel un ysgol ar draws nifer o safleoedd gan gynnwys safle Ysgol Baladeulyn.

  Ni fyddai'r opsiwn hwn yn cael effaith ar drefniadau teithio presennol dysgwyr Ysgol Baladeulyn, gan y byddai'r dysgwyr yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Baladeulyn. Byddai'r dysgwyr yn parhau i gael eu haddysgu yn ar safle Ysgol Baladeulyn a byddai trefniadau teithio'r dysgwyr yn parhau yn yr un modd. Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol. Yn ddibynnol ar strwythur yr ysgol newydd, mae posibilrwydd y bydd angen trefnu cludiant rhwng ysgolion.

- *Ychwanegu ardal arbenigol ar gyfer plant ag anghenion arbennig yn Ysgol Baladeulyn*

  Mi fydda'r opsiwn yma yn golygu ychwanegu ardal ADY ar safle'r ysgol er mwyn darparu addysg arbennig i'r plant fydda angen cefnogaeth ychwanegol. Ni fydd unrhyw newid i'r elfen ysgol.

  Ni fyddai'r opsiwn hwn yn cael unrhyw effaith ar drefniadau teithio presennol dysgwyr Ysgol Baladeulyn, gan y byddai'r dysgwyr yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Baladeulyn a byddai trefniadau teithio'r dysgwyr yn parhau yn yr un modd. Byddai angen i'r awdurdod ddarparu cludiant i ddysgwr yr uned ADY. Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol. Byddai angen i'r awdurdod ddarparu cludiant i ddysgwr yr uned ADY.

- *Ffederaleiddio gyda ysgol gyfagos gan ychwanegu ardal arbenigol ar gyfer plant ag anghenion arbennig yn Ysgol Baladeulyn.*

  Mi fydda'r opsiwn yma yn golygu ffederaleiddio gydag ysgol gyfagos ac ychwanegu ardal ADY ar safle ysgol Baladeulyn er mwyn darparu addysg arbennig i'r plant fydda angen cefnogaeth ychwanegol.

Byddai'r opsiwn yma yn golygu ychwanegu ardal ADY ar safle'r ysgol er mwyn darparu addysg arbennig i'r plant fydda angen cefnogaeth ychwanegol, gan hefyd ffederaleiddio Ysgol Baladeulyn gyda ysgol cyfagos.

Ni fyddai'r opsiwn hwn yn cael unrhyw effaith ar drefniadau teithio presennol dysgwyr Ysgol Baladeulyn, gan y byddai'r dysgwyr yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Baladeulyn a byddai trefniadau teithio'r dysgwyr yn parhau yn yr un modd. Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol. Byddai angen i'r awdurdod ddarparu cludiant i ddysgwr yr uned ADY.

- *Cynnwys uned iaith yn safle Ysgol Baladeulyn*

Mi fydda'r opsiwn yma yn golygu ychwanegu uned iaith ar safle'r ysgol er mwyn cynnig gwasanaeth trochi i'r plant yn y Gymraeg sydd ei angen cyn ymuno a'u ysgolion dewisol yn llawn amser. Ni fydd unrhyw newid i'r elfen ysgol.

Ni fyddai'r model hwn yn cael unrhyw effaith ar drefniadau teithio presennol dysgwyr Ysgol Baladeulyn, gan y byddai'r dysgwyr yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Baladeulyn a byddai trefniadau teithio'r dysgwyr yn parhau yn yr un modd. Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol. Byddai angen i'r awdurdod ddarparu cludiant i ddysgwr yr uned iaith.

2.2. Opsiynau cludiant di-dâl

Yn unol â pholisi cludiant Cyngor Gwynedd, disgwylir i ddysgwyr sy'n derbyn addysg gynradd (ac eithrio dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol neu anableddau), gerdded hyd at 2 filltir i gwrdd ag unrhyw gludiant a ddarperir gan Gyngor Gwynedd ar hyd y llwybr byrraf.

Y llwybr byrraf sydd ar gael yw'r un nad yw'r Cyngor yn ei ystyried yn arbennig o beryglus, ar ôl asesu'r llwybrau eraill y gellid eu defnyddio, a byddai'r llwybrau hyn yn cael eu hasesu yn unol â pholisi cludiant Cyngor Gwynedd.

Nodir fod nifer o fysus ysgol yn rhedeg yn yr ardal. Nid oes yr un o'r bysus ysgolion cynradd yn rhedeg rhwng Baladeulyn a Talysarn i fedru manteisio ar un o'r rhan.

2.3. Crynodeb o'r effaith tebygol ar drefniadau teithio

Mae crynodeb isod o'r effaith ar drefniadau teithio yr opsiynau dan ystyriaeth:

Opsiynau	Yr effaith debygol ar drefniadau teithio i ddysgwyr	Yr effaith debygol ariannol blynyddol ar drefniadau teithio i'r Awdurdod
Dim newid- Parhau gyda'r sefyllfa bresennol	Niwtral – Dim newid	£0

	Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.	
Ffederaleiddio gyda ysgol cyfagos (Ysgol Talysarn)	Niwtral Byddai'r dysgwyr yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Baladeulyn a byddai trefniadau teithio'r dysgwyr yn parhau yn yr un modd. Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.	£0
Cau Ysgol Baladeulyn a chynnig lle i'r dysgwyr mewn ysgol cyfagos (Ysgol Talysarn)	Negyddol Mae Ysgol Talysarn wedi ei lleoli 2.5 milltir o Ysgol Baladeulyn. Byddai angen i'r awdurdod ddarparu cludiant i ddysgwyr dalgylch presennol Ysgol Baladeulyn fyddai'n mynychu Ysgol Talysarn ac yn byw mwy na 2 filltir o'r ysgol, yn unol â Pholisi Cludiant yr Awdurdod. Wedi ystyried niferoedd presennol (Medi 2025), rhagwelir y byddai angen trefnu bws 8 sedd i gludo dysgwyr dalgylch Ysgol Baladeulyn (fyddai'n gymwys am gludiant yn unol â pholisi cludiant Cyngor Gwynedd) i Ysgol Talysarn. Rhagwelir y byddai hyn ar gost o hyd at £17,000. Pe byddai cynnydd yn niferoedd dysgwyr y dalgylch i'r dyfodol, yna fe all olygu y byddai angen darparu bws ysgol er mwyn cludo dysgwyd dalgylch presennol Ysgol Baladeulyn fyddai'n gymwys am gludiant (yn unol a pholisi cludiant Cyngor Gwynedd). Rhagwelir y byddai hyn ar gost o hyd at £30,000. Bydd rhai dysgwyr yn teithio ymhellach i'r ysgol nac y gwnaent ar hyn o bryd. Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.	£17,000 - £30,000

Uno ysgolion lleol er mwyn cefnogi a chynnal Ysgol Baladeulyn	Niwtral Byddai'r dysgwyr yn parhau i gael eu haddysgu yn ar safle Ysgol Baladeulyn a byddai trefniadau teithio'r dysgwyr yn parhau yn yr un modd. Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol. Yn ddibynnol ar strwythur yr ysgol newydd, mae posibilrwydd y bydd angen trefnu cludiant rhwng ysgolion.	£0
Ychwanegu ardal arbenigol ar gyfer plant ag anghenion arbennig yn Ysgol Baladeulyn	Niwtral Byddai'r dysgwyr yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Baladeulyn a byddai trefniadau teithio'r dysgwyr yn parhau yn yr un modd. Byddai angen i'r awdurdod darparu cludiant i ddysgwr yr uned ADY. Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol	£0 Byddai angen i'r awdurdod ddarparu cludiant i ddysgwyr yr uned ADY.
Ffederaleiddio gyda ysgol arall gan ychwanegu ardal arbenigol ar gyfer plant ag anghenion arbennig yn Ysgol Baladeulyn	Niwtral Byddai'r dysgwyr yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Baladeulyn a byddai trefniadau teithio'r dysgwyr yn parhau yn yr un modd. Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol. Byddai angen i'r awdurdod darparu cludiant i ddysgwr yr uned ADY.	£0 Byddai angen i'r awdurdod ddarparu cludiant i ddysgwyr yr uned ADY.
Cynnwys Uned Iaith yn safle Ysgol Baladeulyn	Niwtral Byddai'r dysgwyr yn parhau i gael eu haddysgu yn Ysgol Baladeulyn a byddai trefniadau teithio'r dysgwyr yn parhau yn yr un modd.	£0 Byddai angen i'r awdurdod ddarparu cludiant i ddysgwyr yr uned Iaith.

	Ni fyddai unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol. Byddai angen i'r awdurdod darparu cludiant i ddysgwr yr uned iaith.	

3. CASGLIAD

Ni ragwelir y byddai effaith ar drefniadau teithio dysgwyr Ysgol Baladeulyn yn deillio o weithredu'r unrhyw un o'r opsiynau a restrir yn y tabl uchod (rhan 2), ac eithrio'r opsiwn i gau Ysgol Baladeulyn a chynnig lle i'r dysgwyr yn Ysgol Talysarn.

Pe byddai'r opsiwn o gau Ysgol Baladeulyn a chynnig addysg i'r dysgwyr yn Ysgol Talysarn yn cael ei wireddu, yna rhagwelir y byddai effaith ar drefniadau teithio i'r plant. Fodd bynnag ni ragwelir y bydd unrhyw ddysgwr dalgylch Baladeulyn angen teithio pellter afresymol i'r ysgol.

Wrth ystyried y data niferoedd diweddaraf, sef Medi 2025, rhagwelir y byddai angen trefnu bws 8 sedd er mwyn cludo dysgwyr dalgylch presennol Ysgol Baladeulyn fyddai'n gymwys am gludiant (yn unol a pholisi cludiant Cyngor Gwynedd) i Ysgol Talysarn. Amcangyfrifir i'r costau cludiant hyn fod oddeutu £17,000 y flwyddyn.

Pe byddai cynnydd yn niferoedd dysgwyr y dalgylch i'r dyfodol, yna fe all olygu y byddai angen darparu bws ysgol er mwyn cludo dysgwyr dalgylch presennol Ysgol Baladeulyn fyddai'n gymwys am gludiant (yn unol â pholisi cludiant Cyngor Gwynedd). Amcangyfrifir i'r costau cludiant hyn fod oddeutu £30,000 y flwyddyn.

O ganlyniad, rhagwelir y byddai'r opsiwn i gau Ysgol Baladeulyn a throsglwyddo dysgwyr i Ysgol Talysarn yn arwain at gostau cludiant ychwanegol i'r Awdurdod. Amcangyfrifir i'r costau hyn fod oddeutu £17,000-£30,000 y flwyddyn i ddarparu cludiant pe byddai holl ddysgwyr dalgylch Ysgol Baladeulyn yn dewis mynychu Ysgol Talysarn.

ASESIAD EFFAITH AR Y GYMUNED – YSGOL BALADEULYN (MEDI 2025)

1. CYFLWYNIAD

Wrth ddatblygu cynigion ar gyfer trefniadaeth ysgolion, mae'n ofynnol i'r Awdurdod gynnal asesiad o effaith debygol ar y gymuned, yn unol â Chod Trefniadaeth Ysgolion (011/2018).

1.1 Cefndir

Mae Ysgol Baladeulyn wedi ei leoli ger pentref Talysarn ar gyrion Penygroes ac yn gwasanaethu'r pentref a'r ardal gyfagos. Mae gostyngiad sylweddol wedi bod yn niferoedd dysgwyr Ysgol Baladeulyn dros y 10 mlynedd diwethaf. Erbyn hyn, Medi 2025, dim ond 6 dysgwr Derbyn i Flwyddyn 6 ac 2 dysgwr Meithrin sy'n mynychu'r ysgol.

Yn eu cyfarfod ar 11 Chwefror 2025, bu i'r Cabinet gefnogi argymhelliad i gychwyn trafodaethau ffurfiol gyda rhanddeiliaid Ysgol Baladeulyn er mwyn ystyried opsiynau ar gyfer yr dyfodol.

Rhwng Mawrth a Gorffennaf 2025, cynhaliwyd 3 cyfarfod lleol gyda rhan-ddeiliaid Ysgol Baladeulyn ymhle cynigiwyd a thrafodwyd nifer o opsiynau.

2. YR OPSIYNAU

Bu i'r Awdurdod ystyried a thrafod nifer o opsiynau ar gyfer dyfodol Ysgol Baladeulyn, gan gynnwys:

- *<u>Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol</u>*
- *<u>Ffederaleiddio gyda ysgol cyfagos (Ysgol Talysarn)</u>*

Byddai'r opsiwn yma'n golygu sefydlu trefniant cydweithio ffurfiol, rhwng 3 ysgol, gan fod Ysgol Talysarn yn barod wedi ffedereiddio gyda Ysgol Brynaerau. Byddai cyrff llywodraethol yr ysgolion unigol yn cael eu diddymu a byddai corff llywodraethu ffederal (newydd) yn cael ei ffurfio. Byddai hunaniaeth yr ysgol o dan sylw (yn cynnwys enw, ethos, a gwisg ysgol) yn parhau, a byddai'n galluogi'r posibilrwydd o rannu staff, adnoddau, adeiladau, ac arbenigedd.

- *<u>Cau Ysgol Baladeulyn a chynnig lle i'r dysgwyr mewn ysgol cyfagos (Ysgol Talysarn)</u>*

Golygai'r opsiwn yma y byddai Ysgol Baladeulyn yn cau, ac y byddai dysgwyr dalgylch presennol Ysgol Baladeulyn yn cael cynnig lle yn Ysgol Talysarn (yr ysgol amgen).

- *<u>Uno ysgolion lleol er mwyn cefnogi a chynnal Ysgol Baladeulyn</u>*

Byddai'r opsiwn yma'n golygu uno nifer o ysgolion lleol, drwy gau'r ysgolion a sefydlu un ysgol aml-safle fyddai'n cynnwys safle Ysgol Baladeulyn. Byddai'r opsiwn yn galluogi'r posibilrwydd o rannu adnoddau, adeiladau, ac arbenigedd.

Byddai'r model yma yn sicrhau parhad ym mhresenoldeb safle ysgol ym mhentref Nantlle trwy sefydlu ysgol aml-safle, dan arweiniad pennaeth ac un corff llywodraethol.

- *<u>Ychwanegu ardal arbenigol ar gyfer plant ag anghenion arbennig yn Ysgol Baladeulyn</u>*

Byddai'r opsiwn yma'n golygu ychwanegu ardal ar gyfer uned ADY ar safle'r ysgol er mwyn cynnig addysg arbennig i'r plant fyddai angen cefnogaeth ychwanegol.

- *<u>Ffederaleiddio gyda ysgol arall gan ychwanegu ardal arbenigol ar gyfer plant ag anghenion arbennig yn Ysgol Baladeulyn</u>*

Byddai'r opsiwn yma'n golygu sefydlu trefniant cydweithio ffurfiol, rhwng 3 ysgol, gan fod Ysgol Talysarn yn barod wedi ffedereiddio gyda Ysgol Brynaearu. Byddai'r opsiwn yma yn sicrhau parhad ym mhresenoldeb yr ysgol ym mhentref Nantlle trwy drefniant cyd-weithio gydag ysgol neu ysgolion cyfagos, dan arweiniad pennaeth neu benaethiaid ac un corff llywodraethol. Byddai cyrff llywodraethol yr ysgolion unigol yn cael eu diddymu a byddai corff llywodraethu ffederal (newydd) yn cael ei ffurfio. Byddai hunaniaeth yr ysgol o dan sylw (yn cynnwys enw, ethos, a gwisg ysgol) yn parhau, a byddai'n galluogi'r posibilrwydd o rannu staff, adnoddau, adeiladau, ac arbenigedd.

Yn ogystal â ffederaleiddio, byddai'r opsiwn yma hefyd yn golygu ychwanegu lleoliad ar gyfer Uned ADY.

- *Cynnwys Uned Iaith ar safle Ysgol Baladeulyn*

Byddai'r opsiwn yma'n golygu ychwanegu Uned Drochi Iaith ar safle'r ysgol er mwyn cynnig gwasanaeth trochi yn y Gymraeg i siaradwyr newydd.

3. CRYNODEB O'R DALGYLCH

3.1 Yr Ardal

Mae Ysgol Baladeulyn wedi ei leoli ym mhentref gwledig Nantlle ger pentref Talysarn a Penygroes yng Ngwynedd ac o fewn ward Llanllyfni a Chlynnog. Yn ôl cyfrifiad 2021, mae 1,957 o bobl yn byw yn ward Llanllyfni a Chlynnog.

3.2 Yr Economi

Mae 55.5% o bobl rhwng 16 a 74 mlwydd oed o fewn ward Llanllyfni a Chlynnog yn weithgar yn economaidd, a 3.7% o'r rhain yn ddi-waith. Mae 43.2% o bobl yn yr un grŵp oedran yn anweithgar yn economaidd gyda 5.9% o'r rhain yn sâl neu'n anabl am gyfnod hir.

Mae'r math o ddiwydiant y mae'r boblogaeth yn weithgar ynddo yn amrywiol yn yr ardal, gyda'r gyfradd uchaf (19.9%) yn gweithio yn y maes iechyd a gwaith cymdeithasol.

Yn ôl data 'Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (2019)' mae cyfradd cyflogaeth ward Llanllyfni a Chlynnog o gymharu â wardiau eraill yng Nghymru yn rhoi ranc o 1149 allan o 1909 o wardiau. Felly, mae ward Llanllyfni a Chlynnog o fewn y 30-50% mwyaf difreintiedig yng Nghymru.

3.3 Amddifadedd

Mae Ward Llanllyfni a Chlynnog wedi 'w raddio o fewn y 30%-50% mwyaf difreintiedig yng Nghymru (ranc 748 allan o 1909 o wardiau).

Mae nifer o feysydd yn llunio'r mynegai cyffredinol yma, gan gynnwys incwm, cyflogaeth, iechyd, addysg, mynediad i wasanaethau, diogelwch cymunedol, amgylchedd ffisegol a thai.

Nodir fod ward Llanllyfni a Chlynnog o fewn y 10% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru yn y maes 'Tai'. Dangosyddion y maes hwn yw'r gyfran o bobl yn byw mewn cartrefi gorlawn (defnydd ystafelloedd gwely), a'r gyfran o bobl yn byw mewn cartrefi heb wres canolog.

Yn ogystal, mae ward Llanllyfni a Chlynnog o fewn y 10% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru yn y maes 'mynediad i wasanaethau', h.y. amddifadedd am nad yw pobl yn gallu cael gafael ar amrywiaeth o wasanaethau sy'n cael eu hystyried yn hanfodol ar gyfer byw o ddydd i ddydd. Mae'r dangosyddion yn cynnwys cyfartaledd amseroedd teithio cyhoeddus a phreifat i nifer o wasanaethau megis siopau bwyd, meddygfa, ysgolion cynradd ac uwchradd, swyddfa bost, llyfrgell gyhoeddus, fferyllfa, canolfan hamdden ac amser teithio preifat i orsaf betrol.

Mae crynodeb isod o sut y mae ardal Llanllyfni a Chlynnog wedi ei lleoli yng nghyd-destun ardaloedd eraill yng Nghymru yn ôl y Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (2019):

Maes	**Ranc yng Nghymru, allan o 1909 o ardaloedd. (1 = mwyaf difreintiedig a 1909 = lleiaf difreintiedig)**	**Mwyaf difreintiedig % yng Nghymru**
Cyflogaeth	1149	
Incwm	860	

Iechyd	1267	
Addysg	1238	
Tai	67	O fewn y 10% mwyaf difreintiedig
Amgylchedd ffisegol	1251	
Mynediad i wasanaethau	100	O fewn y 10% mwyaf difreintiedig
Diogelwch cymunedol	922	

3.4 Y Gymuned

Mae nifer o weithgareddau yn cael eu cynnal yn ardal Nantlle, gan gynnwys;

- Ras Tal y Mignedd
- Gŵyl Dewi
- Trigonos Plas Baladeulyn
- Llys Llywelyn
- Gwasanaethau Nadolig

4. YSGOL BALADEULYN

4.1 Cyd-destun yr ysgolion yn ôl Adroddiadau Arolygon Estyn

Fel rhan o adroddiadau Estyn, gosodir yr ysgolion o fewn cyd-destun, a manylir ar eu cysylltiadau cymunedol. Dyma'r cyd-destun a roddwyd i Ysgol Baladeulyn gan arolygwyr Estyn.

Ysgol Baladeulyn

"Lleolir Ysgol Gynradd Baladeulyn ym mhentref Nantlle wrth droed yr Wyddfa, rhyw dair milltir o Ben-y-groes yng Ngwynedd."

Ffynhonnell: Adroddiad Estyn, Tachwedd 2017

4.2 Gwybodaeth ystadegol yr ysgolion

Dengys y tabl isod niferoedd Ysgol Baladeulyn a'r ysgolion eraill o fewn dalgylch Ysgol Dyffryn Nantlle. Gwelir yn ogystal yn y tabl hwn beth yw capasiti'r ysgol a nifer ar y gofrestr yn Ionawr 2025. Mae pob ysgol yn addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg.

Ysgol	Capasiti Llawn (M – Bl6)	Nifer ar y gofrestr Medi 2025 (M – Bl6)	Categori Cyfreithiol	Categori Ieithyddol
Baladeulyn	62	8	Ysgol Gymunedol	Categori 3
Talysarn	104	101	Ysgol Gymunedol	Categori 3
Bro Lleu	207	190	Ysgol Gymunedol	Categori 3
Llanllyfni	117	72	Ysgol Gymunedol	Categori 3
Nebo	58	12	Ysgol Gymunedol	Categori 3
Brynaerau	81	59	Ysgol Gymunedol	Categori 3
Bro Llifon	196	149	Ysgol Gymunedol	Categori 3

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2025

4.3 Gwybodaeth lleoliad annedd a dewis ysgolion dysgwyr

Mae gan bob ysgol ddalgylch penodol y mae'n gwasanaethu ac sydd yn bwysig o ran polisi mynediad a chludiant y Cyngor. Nid oes rhaid i ddysgwyr fynychu eu hysgol dalgylch, mae'r dewis i fyny i rieni (yn unol â'r polisi mynediad).

Dengys y data diweddaraf (data Medi 2025) fod 75% o blant sy'n byw yn nalgylch Ysgol Baladeulyn yn mynychu ysgolion all-dalgylch. Mae'r tabl isod yn nodi cyfran y dysgwyr sy'n byw yn y dalgylch ac yn mynychu'r ysgol dalgylch, a'r gyfran o ddysgwyr y dalgylch sy'n mynychu ysgolion tu allan i'r dalgylch.

Ysgol	Cyfran o ddysgwyr y dalgylch sy'n mynychu'r ysgol dalgylch	Cyfran o ddysgwyr y dalgylch sy'n mynychu ysgolion all-dalgylch	Cyfran o ddysgwyr yr ysgol sy'n mynychu'r ysgol o du allan i'r Dalgylch
Bro Lleu	79.4%	20.6%	25%
Brynaerau	81.5%	18.5%	17%
Llanllyfni	53.6%	46.4%	25%
Nebo	28.6%	71.4%	81.8%
Talysarn	83.1%	16.9%	23.8%
Baladeulyn	25%	75%	71.4%
Bro Llifon	85.8%	14.2%	23.1%

Ffynhonnell: Cyfrifiad Medi 2025

4.4 Crynodeb o'r amrywiol gyfleusterau sydd yng nghymuned Baladeulyn a Talysarn (Medi 2025)

	Baladeulyn	Talysarn
Canolfan Gymuned / Neuadd Bentref	✓	✓
Capel/Eglwys	✓	
Trafnidiaeth Gyhoeddus	✓	✓
Siop		
Caffi/Tafarn		
Swyddfa Bost		
Fferyllfa		
Llyfrgell		
Cae Chwarae Plant	✓	✓
Banc		
Cartref Henoed		
Canolfan Hamdden		
Garej	✓	
Atyniad Twristaidd	✓	
Cylch Ti a Fi + Meithrin		✓

Canolfan Gymunedol

Mae Canolfan Llys Llywelyn wedi ei leoli ym mhentref Nantlle sydd 0.5 milltir oddi wrth ysgol Baladeulyn ac yn cynnal nifer o weithgareddau cymunedol gan gynnwys:

- Ffair Haf
- Ffair Nadolig
- Cyngherddau
- Bore Coffi
- Marchnad

4.5 Crynodeb o ddefnydd yr ysgolion y tu allan i oriau craidd yr ysgol:

	Baladeulyn	**Talysarn**
Grwpiau Chwarae (Gwyliau'r ysgol)		✓
Aelwyd yr Urdd		
Dramâu		
Grwpiau Gwirfoddol		
Bore/Noson Goffi	✓	✓
Arwerthiant Cymunedol		
Llyfrgell Gymunedol		
Ymarfer Côr		
Cymraeg i Oedolion		
Cyfarfod Cyngor Tref/Gymuned		
Cylch/Ysgol Feithrin		✓
Clwb/Gweithgaredd Chwaraeon		✓
Clwb ar ôl Ysgol		
Clwb Diddordeb Lleol		

4.6 Crynodeb o weithgareddau neu grwpiau y mae'r ysgol yn ymwneud yn rheolaidd â nhw:

	Baladeulyn	**Talysarn**
Cylch Meithrin/Ti a Fi		✓
Eisteddfodau (Lleol/Sirol/Cenedlaethol)		
Adrannau'r Urdd		
Gweithgareddau eraill (chwaraeon, clybiau)		✓

4.7 Os darperir adeiladau, ystafelloedd, cyfleusterau neu wasanaethau gan ysgol ar ran y gymuned, ble y byddent yn cael eu darparu os caiff yr ysgol ei chau?

Ysgol	**Ble darparir cyfleusterau pe bai'n cau**
Baladeulyn	Yn ôl y Pennaeth ar ddechrau 2025, doedd dim defnydd cymunedol yn cael ei wneud o'r ysgol ac mae Canolfan Llys Llywelyn ar gael ar gyfer cynnal gweithgareddau yn yr ardal yn ogystal a Trigonos Plas Baladeulyn.

4.8 Gwybodaeth am bellter ac amser teithio i ysgolion eraill y dalgylch

Mae'r tabl isod yn nodi pellter ac amser teithio rhwng ysgolion yr ardal. Gwelwn mai Ysgol Talysarn yw'r agosaf at Ysgol Baladeulyn. Mae'r amseroedd teithio isod yn ystyried natur y lonydd a'r effaith y gall hynny ei gael ar amser teithio mewn ardal wledig.

Ysgol		Baladeulyn
Talysarn	Milltir	2.5
	Munudau	5
Bro Lleu	Milltir	3.3
	Munudau	6
Llanllyfni	Milltir	4.3
	Munudau	10
Nebo	Milltir	5.8
	Munudau	14
Brynaerau	Milltir	6.1
	Munudau	15
Bro Llifon	Milltir	6.3
	Munudau	13

Ffynhonnell: Mapiau Google 2025

5. ASESIAD O'R EFFAITH TEBYGOL AR Y GYMUNED

Er mwyn asesu effaith cymunedol y modelau posib, penderfynwyd creu meini prawf yn unol ag argymhellion ystyriaethau asesiad cymunedol y Cod Trefniadaeth Ysgolion 011/2018.

Positif	Niwtral	Negyddol

OPSIWN 1: DIM NEWID – PARHAU GYDA'R SEFYLLFA BRESENNOL

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a llesiant	Ni fydd unrhyw newid i'r ddarpariaeth bresennol felly ni ragwelir unrhyw newid i'r effaith ar iechyd a lesiant.	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Gan nad oes unrhyw newid i'r ddarpariaeth cyfredol ni fydd unrhyw effaith ar ddarpariaeth cludiant cyhoeddus. Bydd unrhyw gludiant sydd angen i Ysgol Baladeulyn ar gyfer dysgwyr y dalgylch sy'n gymwys yn parhau yn unol a Polisi Cludiant y Sir.	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Ni fydd unrhyw newid i'r ddarpariaeth felly ni ragwelir unrhyw newid i ddefnydd presennol yr ysgol.	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Ni fydd unrhyw newid i'r ddarpariaeth felly ni ragwelir unrhyw newid i effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach.	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc	Ni fydd unrhyw newid i'r ddarpariaeth felly ni ragwelir unrhyw newid i sut mae rhieni yn dewis ysgol i'w plant nac yn effeithio ar ddewis byw yn y dalgylch.	Niwtral

yn llai tebygol o symud i'r gymuned		
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Ni fuasai unrhyw newid i'r hyn sydd yn cael ei ddarparu ar hyn o bryd felly ni ragwelir unrhyw effaith ar wasanaethau eraill lleol.	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Ni fuasai unrhyw newid i'r hyn sydd yn cael ei ddarparu ar hyn o bryd felly ni ragwelir unrhyw effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned.	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Ni fuasai unrhyw newid i'r hyn sydd yn cael ei ddarparu ar hyn o bryd felly ni ragwelir unrhyw effaith ar y gymuned leol.	Niwtral

OPSIWN 2: FFEDERALEIDDIO GYDAG YSGOL GYFAGOS

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a llesiant	Gan y bydda ffedereiddio yn golygu bod Ysgol Baladeulyn yn parhau ar agor ni fyddai newid i'r ddarpariaeth bresennol felly ni ragwelir effaith ar iechyd a llesiant.	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Gan y bydda ffedereiddio yn golygu bod Ysgol Baladeulyn yn parhau ar agor ni ragwelir effaith ar ddarpariaeth cludiant cyhoeddus. Bydd unrhyw gludiant sydd angen i Ysgol Baladeulyn ar gyfer dysgwyr y dalgylch sy'n gymwys yn parhau yn unol â Pholisi Cludiant y Sir.	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Gan y byddai ffedereiddio yn golygu bod Ysgol Baladeulyn yn parhau ar agor ni ragwelir unrhyw effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Gan y byddai ffedereiddio yn golygu bod Ysgol Baladeulyn yn parhau ar agor ni ragwelir unrhyw newid i effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach.	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Gan y byddai ffedereiddio yn golygu bod Ysgol Baladeulyn yn parhau ar agor ni ragwelir unrhyw newid i sut mae rhieni yn dewis ysgol i'w plant nac yn effeithio ar ddewis byw yn y dalgylch neu ddim. Mae cyfran uchel o blant y dalgylch eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch (75%).	Niwtral
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Gan y byddai ffedereiddio bod Ysgol Baladeulyn yn parhau ar agor ni ragwelir unrhyw newid i'r hyn sydd yn cael ei ddarparu ar hyn o bryd felly ni ragwelir unrhyw effaith ar wasanaethau eraill lleol.	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Oherwydd fydda ffedereiddio yn golygu bod Ysgol Baladeulyn yn parhau ar agor ni ragwelir unrhyw newid i'r hyn sydd yn cael ei ddarparu ar hyn o bryd felly ni ragwelir unrhyw effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned.	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Oherwydd fydda ffedereiddio yn golygu bod Ysgol Baladeulyn yn parhau ar agor ni ragwelir unrhyw newid i'r hyn sydd yn cael ei ddarparu ar hyn o bryd felly ni ragwelir unrhyw effaith ar y gymuned	Niwtral

	lleol. Fodd bynnag, nodir cyfleoedd i gymuned Baladeulyn a chymunedau'r ysgolion fyddai'n rhan o'r ffederasiwn i ddod at ei gilydd.	

OPSIWN 3: CAU YSGOL BALADEULYN A CHYNNIG LLE I'R DYSGWYR MEWN YSGOL GYFAGOS (TALYSARN)

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a llesiant	Gan fod yr ysgol amgen wedi ei lleoli tua 2.5 milltir o Ysgol Baladeulyn, ac ymhellach o gartrefi dysgwyr y dalgylch, ni ragwelir y byddent yn debygol o gerdded i'r ysgol. Rhagwelir y byddai bod mewn ysgol mwy megis Ysgol Talysarn yn cynnig mwy o gyfleoedd chwarae a chymryd rhan mewn chwaraeon tîm ac felly yn cyfrannu'n bositif tuag at iechyd a llesiant dysgwyr.	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Ni ragwelir bydd unrhyw effaith ar ddarpariaeth cludiant cyhoeddus gan y bydd unrhyw gludiant i ysgol amgen yn sgil unrhyw newid yn cael ei drefnu yn benodol ar gyfer dysgwyr y dalgylch sy'n gymwys yn unol a Polisi Cludiant y Sir.	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Dengys yr asesiad effaith nad oes defnydd cymunedol o Ysgol Baladeulyn. O ganlyniad ni ragwelir effaith negyddol ar y meini prawf hwn pe byddai'r ysgol yn cau.	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Ni ragwelir effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach.	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Mae cyfran uchel o blant y dalgylch eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch (75%), a 63% o blant oed cynradd dalgylch Ysgol Baladeulyn eisoes yn mynychu Ysgol Talysarn, felly ni ragwelir y byddai teuluoedd a phlant ifanc yn gadael y gymuned pe byddai'r ysgol yn cau. Yn ogystal, gan fod ysgol amgen wedi ei lleoli 2.5 filltir o Ysgol Baladeulyn, ni rhagwelir y byddai'n cael effaith ar deuluoedd a phant oedran ysgol yn gadael y gymuned.	Niwtral
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Mae nifer o ddigwyddiadau yn cael eu cynnal yn Ganolfan Llys Llywelyn. Gan fod y Ganolfan yn annibynnol o'r ysgol ni ragwelir y byddai cau'r ysgol yn cael effaith uniongyrchol arwyddocaol ar ddefnydd cymunedol o Ganolfan Llys Llywelyn.	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Gan fod mwyafrif o blant y dalgylch yn mynychu ysgolion all-dalgylch, ni ragwelir y byddai cau Ysgol Baladeulyn yn cael effaith ar economi ehangach y gymuned.	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Gan fod canran uchel o blant y dalgylch yn mynychu ysgolion all-dalgylch eisoes (75%), ni allwn fynegi yn gadarnhaol y byddai cau'r ysgol yn cael effaith negyddol na phositif ar y gymuned leol. Fodd bynnag, o weithredu'r cynnig byddai'r ysgol leol yn bellach o gartrefi o fewn dalgylch presennol Ysgol Baladeulyn, ac o safbwynt amddifadedd – golyga fod un o ddangosyddion 'mynediad i wasanaethau' yn pellhau oddi wrth drigolion yr ardal. O ganlyniad, rhagwelir y bydd peth effaith negyddol ar y gymuned leol pe byddai'r ysgol yn cau. I liniaru'r effaith ar y gymuned nodir cyfleoedd i sicrhau fod cymuned Nantlle yn ymwybodol o weithgarwch yr ysgol amgen, ac anogir cydweithio cymunedol rhwng Ysgol Talysarn a chymuned Nantlle, lle'n briodol.	Negyddol

OPSIWN 4: UNO YSGOLION LLEOL ER MWYN CEFNOGI A CHYNNAL YSGOL BALADEULYN

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a llesiant	Gan y byddai'r ddarpariaeth ar safle Ysgol Baladeulyn yn parhau, ni rhagwelir y byddai'r opsiwn yma'n effeithio'n negyddol ar iechyd a lesiant.	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Gan y byddai'r ddarpariaeth ar safle Ysgol Baladeulyn yn parhau, ni ragwelir effaith ar ddarpariaeth cludiant cyhoeddus pe byddai'r opsiwn yma'n cael ei weithredu Byddai unrhyw gludiant fyddai ei angen i safle Ysgol Baladeulyn ar gyfer dysgwyr y dalgylch sy'n gymwys yn parhau yn unol a Polisi Cludiant y Sir.	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Gan y byddai safle Ysgol Baladeulyn yn parhau fel rhan o'r ysgol aml-safle, ni ragwelir y byddai gweithredu'r opsiwn yma yn cael effaith ar gyfleusterau/gwasanaethau eraill ar ddarperir yn yr ysgol.	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Ni ragwelir unrhyw newid i effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach.	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Ni ragwelir unrhyw newid i ddarpariaeth presennol yr ysgol. Mae cyfran uchel o blant y dalgylch eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch (75%).	Niwtral
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Gan y byddai safle Ysgol Baladeulyn yn parhau fel rhan o'r ysgol aml-safle, ni ragwelir unrhyw newid i'r hyn sydd yn cael ei ddarparu ar hyn o bryd. O ganlyniad ni ragwelir unrhyw effaith ar wasanaethau eraill lleol.	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n effeithio ar yr hyn sydd yn cael ei ddarparu ar hyn o bryd felly ni ragwelir unrhyw effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned.	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Gan y byddai safle Ysgol Baladeulyn yn parhau, rhagwelir mai niwtral fyddai'r effaith gyffredinol ar y gymuned leol pe byddai'r opsiwn yma'n cael ei weithredu.	Niwtral

OPSIWN 5: YCHWANEGU ARDAL ARBENIGOL AR GYFER DYSGWYR AG ANGHENION ARBENNIG YN YSGOL BALADEULYN

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a llesiant	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar iechyd a llesiant gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag uned anghenion dysgu ychwanegol hefyd wedi ei leoli ar y safle.	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar i ddarpariaeth cludiant cyhoeddus gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag uned anghenion dysgu ychwanegol hefyd wedi ei leoli ar y safle.	Niwtral

Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Gan y bydda ffedereiddio yn golygu bod Ysgol Baladeulyn yn parhau ar agor ni fyddai newid i'r ddarpariaeth bresennol felly ni ragwelir effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag darpariaeth uned anghenion dysgu ychwanegol hefyd wedi ei leoli ar y safle.	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Oherwydd fydda ffedereiddio yn golygu bod Ysgol Baladeulyn yn parhau ar agor ni ragwelir unrhyw newid i sut mae rhieni yn dewis ysgol i'w plant nac yn effeithio ar ddewis byw yn y dalgylch neu ddim. Mae cyfran uchel o blant y dalgylch eisoes yn mynychu ysgolion all-dalgylch (75%).	Niwtral
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol, gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag uned anghenion dysgu ychwanegol hefyd wedi ei leoli ar y safle.	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar economi ehangach y gymuned, gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag uned anghenion dysgu ychwanegol hefyd wedi ei leoli ar y safle.	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar y gymuned, gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag uned anghenion dysgu ychwanegol hefyd wedi ei leoli ar y safle.	Niwtral

OPSIWN 6: FFEDERALEIDDIO GYDA YSGOL GYFAGOS GAN YCHWANEGU ARDAL ARBENIGOL AR GYFER PLANT AG ANGHENION ARBENNIG YN YSGOL BALADEULYN

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a llesiant	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar iechyd a llesiant gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, ond fel rhan o ffederasiwn gydag ysgol gyfagos, gydag uned anghenion dysgu ychwanegol hefyd wedi ei leoli ar y safle.	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Bydd unrhyw gludiant sydd angen i Ysgol Baladeulyn ar gyfer dysgwyr y dalgylch sy'n gymwys yn parhau yn unol â Pholisi Cludiant y Sir.	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Gan y bydda ffedereiddio yn golygu bod Ysgol Baladeulyn yn parhau ar agor ni fyddai newid i'r ddarpariaeth bresennol felly ni ragwelir effaith ar y meini prawf hwn.	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag darpariaeth uned anghenion dysgu ychwanegol hefyd wedi ei leoli ar y safle.	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n annog teuluoedd a phlant oedran ysgolion i adael y gymuned, gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag uned anghenion dysgu ychwanegol hefyd wedi ei leoli ar y safle.	Niwtral

Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol, gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag uned anghenion dysgu ychwanegol hefyd wedi ei leoli ar y safle.	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar economi ehangach y gymuned, gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag uned anghenion dysgu ychwanegol hefyd wedi ei leoli ar y safle.	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar y gymuned, gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag uned anghenion dysgu ychwanegol hefyd wedi ei leoli ar y safle. Fodd bynnag, nodir cyfleoedd i gymuned Baladeulyn a chymuned ysgol Talysarn i ddod at ei gilydd.	Niwtral

OPSIWN 7: CYNNWYS UNED IAITH AR SAFLE YSGOL BALADEULYN

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith
Effaith ar Iechyd a llesiant	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar iechyd a llesiant gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag darpariaeth Uned Iaith hefyd wedi ei lleoli ar y safle.	Niwtral
Goblygiadau'r newid ar ddarpariaethau cludiant cyhoeddus	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar ddarpariaeth cludiant cyhoeddus gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag darpariaeth Uned Iaith hefyd wedi ei lleoli ar y safle.	Niwtral
Effaith ar gyfleusterau / gwasanaethau eraill a ddarperir yn yr ysgol	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar y meini prawf hwn gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag Uned Iaith hefyd wedi ei leoli ar y safle.	Niwtral
Effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar ddiogelwch cymunedol ehangach gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag darpariaeth Uned Iaith hefyd wedi ei lleoli ar y safle.	Niwtral
A fyddai'r opsiwn yn annog teuluoedd a phlant oedran ysgol i adael y gymuned, neu fod teuluoedd ifanc yn llai tebygol o symud i'r gymuned	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n annog teuluoedd a phlant oedran ysgolion i adael y gymuned, gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag darpariaeth Uned Iaith hefyd wedi ei lleoli ar y safle.	Niwtral
Effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar wasanaethau eraill a ddarperir yn lleol, gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag darpariaeth Uned Iaith hefyd wedi ei lleoli ar y safle.	Niwtral
Effaith andwyol ar economi ehangach y gymuned	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar economi ehangach y gymuned, gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag darpariaeth Uned Iaith hefyd wedi ei lleoli ar y safle.	Niwtral
Effaith gyffredinol ar y gymuned leol	Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar y gymuned, gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gydag darpariaeth Uned Iaith hefyd wedi ei lleoli ar y safle.	Niwtral

6. CASGLIAD

Dengys yr asesiad hwn mai niwtral fyddai'r effaith ar y gymuned pe gweithredir yr opsiynau a restrir isod:

- Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.
- Ffederaleiddio gyda ysgol cyfagos (Ysgol Talysarn)
- Uno ysgolion lleol er mwyn cefnogi a chynnal Ysgol Baladeulyn
- Ychwanegu ardal arbenigol ar gyfer plant ag anghenion arbennig yn Ysgol Baladeulyn
- Ffederaleiddio gyda ysgol arall gan ychwanegu ardal arbenigol ar gyfer plant ag anghenion arbennig yn Ysgol Baladeulyn
- Cynnwys Uned Iaith yn safle Ysgol Baladeulyn

Er y byddai rhai o'r opsiynau yn golygu lleoli Uned Iaith neu darpariaeth ADY ar safle Ysgol Baladeulyn, ac o ganlyniad, byddai gwasanaethau ychwanegol yn cael ei ddarparu ar safle'r ysgol, ni ragwelir y byddai hynny'n cael effaith ar y gymuned.

Dengys yr asesiad y rhagwelir peth effaith negyddol ar y gymuned pe gweithredir yr opsiwn i gau Ysgol Baladeulyn. Cydnabyddir y byddai cau Ysgol Baladeulyn yn arwain at golli ysgol yng nghymuned Nantlle, fodd bynnag nodai'r asesiad fod cyfran helaeth o'r plant sy'n byw o fewn dalgylch yr ysgol eisoes yn mynychu ysgolion eraill, gan gynnwys Ysgol Talysarn (63%), ac felly deuir i'r casgliad fod cyswllt rhwng Ysgol Talysarn a chymuned Ysgol Baladeulyn yn bodoli eisoes.

Er nad oes defnydd cymunedol o adeilad Ysgol Baladeulyn, mae yr ysgol yn ymwneud a'i chymuned ac yn defnyddio cyfleusterau y gymuned yn achlysurol.

Pe byddai'r cynnig arfaethedig i gau Ysgol Baladeulyn yn cael ei wireddu, bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i liniaru'r effaith ar y gymuned drwy annog cysylltiadau rhwng y cymunedau ac Ysgol Talysarn. I liniaru'r effaith ar y gymuned nodir cyfleoedd i sicrhau fod cymuned Baladeulyn yn ymwybodol o weithgarwch yr ysgol amgen, ac anogir cydweithio cymunedol rhwng Ysgol Talysarn a chymuned Baladeulyn, lle'n briodol.

Pe byddai'r cynnig arfaethedig i gau Ysgol Baladeulyn yn cael ei wireddu, bydd yn hanfodol fel rhan o'r broses i annog trafodaethau rhwng yr ysgol amgen (Ysgol Talysarn) a rhieni dysgwyr Ysgol Baladeulyn fel bod modd i rieni a dysgwyr fanteisio ar eu cyfleusterau ac unrhyw weithgareddau ar ôl ysgol.

ASESIAD EFFAITH IEITHYDDOL – YSGOL BALADEULYN (MEDI 2025)

1. CYFLWYNIAD

Mae cefnogi a datblygu gallu plant Gwynedd i ddysgu a defnyddio eu sgiliau iaith yn allweddol bwysig i strategaethau addysg y Sir.

1.1 Y Sefyllfa yng Ngwynedd

Mae ffigyrau yng Nghyfrifiad 2021 yn nodi fod 66% o bobl dros dair oed yn gallu siarad, darllen neu ysgrifennu yn y Gymraeg. Mae Cyfrifiad 2021 hefyd yn nodi bod 64% yn siarad Cymraeg sydd yn ostyngiad ers y cyfrifiad blaenorol, pan oedd y ffigwr yn 65%.

Yng Ngwynedd, fel mewn sawl Awdurdod Lleol eraill yng Nghymru, mae cryn wahaniaeth yng nghanran y siaradwyr Cymraeg o fewn gwahanol wardiau. Ar un eithaf, mewn wardiau megis Aberdyfi, Tywyn a Canol Bangor mae rhwng 26% a 44% o'r boblogaeth yn siarad Cymraeg, tra bod cymaint â 86% yn siarad Cymraeg yn yr ardaloedd mwyaf Cymreig e.e. Hendre a Llanrug.

1.2 Cynllun Strategol Y Gymraeg mewn Addysg (CSGA)

Mae Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg yn ddogfen statudol yr Awdurdod Lleol ac yn cyd-fynd gyda blaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer datblygu addysg cyfrwng Cymraeg (yn unol â thargedau *Cymraeg 2050*). Mae 7 deilliant y disgwylir i Awdurdodau Lleol eu gweithredu er mwyn gwireddu'r deilliannau, sef:

1. Mwy o blant meithrin/3 oed yn cael addysg cyfrwng Cymraeg.
2. Mwy o blant dosbarth derbyn/5 oed yn cael addysg cyfrwng Cymraeg.
3. Mwy o blant yn parhau i wella sgiliau wrth drosglwyddo o un cyfnod addysg i'r llall.
4. Mwy o ddysgwyr yn astudio Cymraeg fel pwnc a phynciau drwy gyfrwng y Gymraeg.
5. Cynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg mewn gwahanol gyd-destunau.
6. Gwella darpariaeth addysg Gymraeg i ddisgyblion ADY.
7. Cynyddu nifer staff sydd yn gallu addysgu yn Gymraeg.

1.3 Polisi Iaith

<u>Cynradd</u>

Yr un yw nod y Polisi Iaith ar draws holl ysgolion cynradd y Sir, sef datblygu gallu pob disgybl i fod yn hyfedr yn y ddwy iaith erbyn diwedd CA2. Y Gymraeg yw iaith swyddogol yr asesu yn yr ysgol ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen. Yn CA2, parheir i ddatblygu gafael disgyblion ar y Gymraeg gan roi sylw i ddatblygu eu sgiliau yn y ddwy iaith.

<u>Uwchradd</u>

Yn yr uwchradd, disgwylir i bob disgybl sydd wedi cyrraedd y lefel angenrheidiol, sef lefel 3+ ar ddiwedd CA2 ddilyn Cymraeg Iaith Gyntaf yn CA3 er mwyn sicrhau dilyniant a pharhad priodol. Y gobaith yw y gall y disgyblion hyn astudio'r Gymraeg a'r Saesneg fel pynciau hyd at ddiwedd blwyddyn 11.

Mae'r ysgolion uwchradd yn adeiladu ar y sylfaen a osodwyd yn y cynradd trwy sicrhau fod pob disgybl yn parhau i ddatblygu sgiliau yn y Gymraeg a'r Saesneg. Nid yw'r Sir yn diffinio ysgolion uwchradd yn ôl categorïau ieithyddol gan fod yr un disgwyliad mewn perthynas â'r Polisi Iaith, sef rhoi cyfle i holl ddisgyblion y Sir fod yn hyfedr ddwyieithog.

1.4 Miliwn o siaradwyr erbyn 2050

Cymraeg 2050 yw strategaeth ddiweddaraf Llywodraeth Cymru ar gyfer y Gymraeg ac mae'n cwmpasu'r tri degawd nesaf. Nodir yn y ddogfen hon dargedau penodol ar gyfer cynyddu'r niferoedd sy'n siarad yr iaith ynghyd â'r defnydd o'r Gymraeg.

Mae nodau Cymraeg 2050 yn cynnwys:

	Nod	**Targed**
1.	Cynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg	1 Miliwn o siaradwyr erbyn 2050
2.	Cynyddu defnydd o'r Gymraeg	Defnyddwyr dyddiol o'r Gymraeg yn cynyddu o 10% i 20%

Pwysleisia'r ddogfen strategol *Cymraeg 2050*: Miliwn o siaradwyr bwysigrwydd cynyddu'r niferoedd sy'n siarad Cymraeg ond hefyd pwysleisir fod cynyddu'r defnydd dyddiol o'r Gymraeg yr un mor bwysig.

Mae symud i sefyllfa lle mae miliwn o siaradwyr yn un agwedd ar ein gweledigaeth ar gyfer ffyniant y Gymraeg. Ond mae iaith Gymraeg sy'n ffynnu yn iaith sy'n cael ei defnyddio. Rydym am i'r defnydd o'r Gymraeg fod yn rhan arferol o fywyd bob dydd, fel bod siaradwyr ar bob lefel yn teimlo'n hyderus i'w defnyddio mewn sefyllfaoedd ffurfiol ac anffurfiol...... Yn ôl Arolwg Defnydd Iaith 2013–15 (Llywodraeth Cymru a Chomisiynydd y Gymraeg 2015) mae cysylltiad clir rhwng rhuglder a pha mor aml y defnyddir y Gymraeg – mae 84% o siaradwyr Cymraeg rhugl yn siarad Cymraeg bob dydd.

Ffynhonnell: Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr (2017)

1.5 Strategaeth Iaith Gwynedd 2023-2033

Mae Safonau'r Gymraeg a osodwyd ar Gyngor Gwynedd gan Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn gosod disgwyliad ar y Cyngor i lunio strategaeth 5 mlynedd fydd yn dangos sut y bwriedir mynd ati i hybu'r Gymraeg ac i hwyluso defnyddio'r Gymraeg ar draws y sir. Strategaeth Iaith Gwynedd 2023-2033 yw strategaeth ddiweddaraf Cyngor Gwynedd ar gyfer y Gymraeg. Nodir yn y ddogfen hon dargedau penodol ar gyfer cynyddu'r niferoedd sy'n siarad yr iaith:

	Sut byddwn yn cynyddu nifer siaradwyr?	**Sut byddwn yn mesur ar lefel leol, ac yn ystod cyfnod y strategaeth?**
1.	Rhoi cyfleoedd i blant a phobl ifanc nad ydynt eto yn siaradwyr Cymraeg (e.e. newydd-ddyfodiaid, plant sydd ddim yn derbyn addysg prif ffrwd), i ddysgu a dod yn siaradwyr Cymraeg hyderus.	Nifer y plant sydd yn cael addysg cyfrwng Cymraeg. Nifer plant sydd yn cael cefnogaeth drwy gyfundrefn drochi'r Adran Addysg.
2.	Rhoi cyfleoedd i oedolion ddod yn siaradwyr newydd drwy gynlluniau cefnogi dysgwyr y Cyngor a darpariaeth gymunedol partneriaid.	Nifer gweithwyr y Cyngor sydd yn derbyn gwersi dysgu Cymraeg. Darpariaeth cyrsiau dysgu Cymraeg cymunedol.

Ceir yn y Strategaeth hefyd ymrwymiad i gynyddu defnydd o'r Gymraeg yn y meysydd canlynol:

- *Iaith y blynyddoedd cynnar*
- *Iaith Dysgu*
- *Iaith Gwaith a Gwasanaeth*
- *Iaith y Gymraeg*

2. PROFFIL IAITH DALGYLCH YSGOL BALADEULYN

2.1 Cefndir Proffil Iaith Gwynedd

Mae 64.4% o boblogaeth y Sir sydd dros dair oed yn siaradwyr Cymraeg – sylweddol uwch na'r ffigwr trwy Gymru gyfan o 17.8%. Yng Ngwynedd, mae'r gallu i siarad Cymraeg uchaf yn ward Hendre (mae 86% yn siarad Cymraeg), ac ar ei isaf yn ardal Canol Bangor (25.6%).

2.2 Wardiau

2.3

2.3.1 Wardiau Llanllyfni a Chlynnog, Y Groeslon, Penygroes a Thalysarn

Mae dalgylch Ysgol Baladeulyn, Ysgol Nebo, Ysgol Brynaerau ac Ysgol Llanllyfni o fewn ward Llanllyfni a Chlynnog gyda dalgylch Ysgol Bro Llifon o fewn ward Y Groeslon, gyda dalgylch Ysgol Bro Lleu o fewn ward Penygroes a dalgylch Ysgol Talysarn o fewn ward Talysarn (Swyddfa Ystadegol Gwladol 2021). Mae proffil ieithyddol wardiau'r ysgolion hyn wedi ei grynhoi yn y tabl isod:

	Llanllyfni a Chlynnog	**Y Groeslon**	**Penygroes**	**Talysarn**	**Gwynedd**	**Cymru**
Hunaniaeth Gymreig yn unig	1,407 (64.8%)	1,200 (72.2%)	1,363 (75.6%)	1,206 (62.2%)	69,560 (59.3%)	1,715,975 (55.2%)
Dim hunaniaeth Gymreig	35.2%	27.8%	24.4%	37.8%	36.3%	36.7%
Poblogaeth 3+ mlwydd oed	2,173 (100%)	1,621 (100%)	1,802 (100%)	1,943 (100%)	114,308 (100%)	3,018,172 (100%)
Gallu siarad Cymraeg	1,508 (69.4%)	1,247 (77%)	1,447 (80.3%)	1,312 (67.5%)	73,560 (64.4%)	538,296 (17.8%)
Dim sgiliau Cymraeg	429 (19.7%)	237 (14.6%)	195 (10.8%)	390 (20.1%)	29, 977 (26.2%)	2,259,017 (74.8%)
Gallu deall Cymraeg ar lafar yn unig	121 (5.6%)	98 (6.0%)	66 (3.7%)	133 (6.8%)	8,166 (7.1%)	156,762 (5.2%)
Gallu siarad Cymraeg ond ddim yn gallu darllen nac ysgrifennu Cymraeg	108 (5%)	58 (3.6%)	96 (5.3%)	104 (5.4%)	6,142 (5.4%)	68,391 (2.3%)
Gallu siarad a darllen Cymraeg ond ddim yn gallu ysgrifennu Cymraeg	53 (2.4%)	43 (2.7%)	52 (2.9%)	57 (2.9%)	3,170 (2.8%)	33,971 (1.1%)
Gallu siarad, darllen ac ysgrifennu Cymraeg	1,327 (61.1%)	1,128 (69.6%)	1,279 (71%)	1,119 (57.6%)	63,256 (55.3%)	429,313 (14.2%)
Gallu ysgrifennu Cymraeg ond ddim yn gallu siarad na darllen Cymraeg	10 (0.5%)	7 (0.4%)	2 (0.1%)	7 (0.4%)	387 (0.3%)	4,970 (0.2%)
Gallu darllen ac ysgrifennu Cymraeg ond ddim yn gallu siarad Cymraeg	16 (0.7%)	23 (1.4%)	24 (1.3%)	12 (0.6%)	1,004 (0.9%)	17,560 (0.6%)
Cyfuniad arall o sgiliau Cymraeg	20 (0.9%)	18 (1.1%)	20 (1.1%)	32 (1.6%)	993 (0.9%)	6,621 (0.2%)

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021, Swyddfa Ystadegol Gwladol

2.4 Ysgol Baladeulyn

Dengys y tabl isod fod y mwyafrif o ddysgwyr Ysgol Baladeulyn yn siarad Cymraeg yn rhugl.

Ysgol	Siarad Cymraeg yn rhugl gartref	Siarad Cymraeg gartref ond nid yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg gartref ond yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg gartref a dim yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg o gwbl
Baladeulyn	55%	27%	0%	18%	0%

Ffynhonnell: Canran o nifer yr ymatebwyr Ionawr 2025

2.4 Ysgolion cyfagos

Mae data ieithyddol ar gyfer yr ysgolion cyfagos i'w gweld isod.

Ysgol	Siarad Cymraeg yn rhugl gartref	Siarad Cymraeg gartref ond nid yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg gartref ond yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg gartref a dim yn rhugl	Dim yn siarad Cymraeg o gwbl
Brynaerau	63%	8%	2%	10%	17%
Llanllyfni	80%	8%	1%	4%	7%
Nebo	50%	12.5%	25%	12.5%	0%
Bro Lleu	73%	3%	2%	6%	16%
Talysarn	37%	16%	4%	19%	24%
Bro Llifon	83%	3%	1%	3%	10%

Ffynhonnell: Canran o nifer yr ymatebwyr Ionawr 2025

2.5 Gweithgareddau ar ôl ysgol

Dyma grynodeb o'r hyn mae Ysgol Baladeulyn a'r ysgolion eraill dalgylch uwchradd Dyffryn Nantlle yn ei gynnig ar safleoedd ysgol.

	Baladeulyn	Talysarn	Bro Lleu	Llanllyfni	Brynaerau	Bro Llifon	Nebo
Grwpiau Chwarae (Gwyliau'r ysgol)			✓				
Aelwyd yr Urdd				✓		✓	✓
Bore/Noson Goffi	✓	✓		✓	✓	✓	
Cylch/Ysgol Feithrin			✓	✓		✓	
Clwb/Clwb ar ôl ysgol / Gweithgaredd Chwaraeon		✓	✓	✓	✓	✓	✓

Gwelir yn y tabl uchod mai dim ond gweithgareddau megis Bore/Noson Goffi a gynhelir yn Ysgol Baladeulyn sydd yn sylweddol llai na’r ddarpariaeth ar ôl ysgol a gynhelir yn ysgolion eraill y dalgylch. Golyga hyn fod llai o gyfleoedd i ddysgwyr Baladeulyn fanteisio ar gweithgareddau ar ôl ysgol i ddefnyddio a datblygu’r Gymraeg.

2.6 Gweithgareddau Cymunedol

Mae Canolfan Llys Llywelyn wedi ei lleoli oddeutu 0.5 milltir i ffwrdd o Ysgol Baladeulyn ac yn cynnal nifer o weithgareddau. Dyma fraslun o’r elfennau cymunedol mae’r Ysgol yn ymwneud â hwy yn rheolaidd;

- Ffair Haf
- Ffair Nadolig
- Cyngherddau
- Bore Coffi
- Marchnad

2.7 Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2022-2032

Mae Ysgol Baladeulyn a'r ysgolion cyfagos yn gweithredu amcanion Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2022-2032 Cyngor Gwynedd. Mae hyn yn cynnwys:

- Bod holl ddisgyblion y sir yn meddu ar sgiliau ieithyddol priodol yn y Gymraeg a'r Saesneg, a bod y disgwyliad hwnnw yn gyson ar draws pob un o'r ysgolion.
- Bod darpariaeth addas i alluogi pob disgybl i ddatblygu'n hyfedr ddwyieithog. Yn y cyd-destun hwn, disgwylir i ysgolion barhau i feithrin sgiliau'r disgyblion hynny sy'n Gymry Cymraeg, a chyflwyno'r Gymraeg i'r rhai hynny sy'n ddysgwyr.
- Bod holl sefydliadau addysg y sir yn adlewyrchu ac atgyfnerthu'r Polisi Iaith yn eu gweinyddiad, eu bywyd cymdeithasol a'u trefn fugeiliol, yn ogystal ag yn eu darpariaeth gwricwlaidd.

Byddai gweithredu'r cynnig arfaethedig yn cyd-fynd ag amcanion Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2022-32.

2.8 Tystiolaeth Ychwanegol

Ysgol Baladeulyn

Mae adroddiad Estyn yn 2017 yn dweud:

"Cymraeg yw prif gyfrwng gwaith a bywyd yr ysgol. Mae tua thri chwarter y disgyblion yn siarad Cymraeg gartref. Mae ethos Cymreig cryf iawn yn bodoli yn yr ysgol a'r ddarpariaeth yn hybu'r disgyblion i wneud defnydd llawn o'r Gymraeg ymhob agwedd o fywyd yr ysgol. Mae disgyblion yn dangos balchder tuag at yr iaith a gwerthfawrogiad amlwg o ddiwylliant a hanes yr ardal leol."

Adroddiad arolwg Estyn Ysgol Baladeulyn Tachwedd 2017

Ysgol Talysarn

Mae adroddiad Estyn 2017 yn nodi:

"Cymraeg yw iaith bob dydd yr ysgol a phrif gyfrwng y dysgu a'r addysgu. Fe addysgir Saesneg yn ffurfiol yng nghyfnod allweddol 2. Daw oddeutu 50% o'r disgyblion o gartrefi ble siaredir Cymraeg… Daw tua hanner y disgyblion o gartrefi di-Gymraeg; er hynny, mae eu medrau llafar Cymraeg yn datblygu'n fuan iawn."

Adroddiad arolwg Estyn Ysgol Talysarn Ionawr 2017

3. Asesiad o’r effaith ar yr iaith Gymraeg

3.1 Yr Opsiynau

- *Gwneud dim – parhau gyda strwythur presennol yr ysgol.*

Byddai cadw’r drefn bresennol yn golygu fod Ysgol Baladeulyn yn parhau yn yr un modd, gyda’r un strwythur staffio.

Noder, er bod yr achos dros newid wedi ei sefydlu, mae’r model Gwneud dim wedi ei gynnwys yn yr asesiad at ddiben cymharu.

- *Ffederaleiddio gydag ysgol cyfagos (Ysgol Talysarn)*

Byddai’r opsiwn yma yn sicrhau parhad ym mhresenoldeb yr ysgol ym mhentref Nantlle trwy drefniant cydweithio gydag ysgol, neu ysgolion cyfagos, dan arweiniad pennaeth neu benaethiaid ac un corff llywodraethol. Byddai’r opsiwn yma’n golygu sefydlu trefniant cydweithio ffurfiol, rhwng 3 ysgol, gan fod Ysgol Talysarn yn barod wedi ffedereiddio gyda Ysgol Brynaerau. Byddai’r ysgolion hyn yn rhannu un corff llywodraethu, ond ar yr un pryd yn cadw eu statws cyfreithiol fel endidau ar wahân, eu dyraniad cyllidol, enw a gwisg ysgol, ac yn parhau i gael arolwg Estyn eu hunain.

Ni ragwelir y byddai ffederaleiddio yn cael effaith ar yr iaith Gymraeg gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gyda chyfleoedd i gryfhau sefyllfa arweinyddiaeth, a chydweithio ar gyfer yr ysgol.

- *Cau Ysgol Baladeulyn a chynnig lle i’r dysgwyr mewn ysgol cyfagos (Ysgol Talysarn)*

Byddai’r opsiwn yma’n golygu cau Ysgol Baladeulyn a chynnig lle i'r dysgwyr yn Ysgol Talysarn.

Golygai’r opsiwn yma y byddai Ysgol Baladeulyn yn cau, ac y byddai dysgwyr dalgylch presennol Ysgol Baladeulyn yn cael cynnig lle yn Ysgol Talysarn (yr ysgol amgen).

Mae’r tabl ar y dudalen nesaf yn cynnwys asesiad o effaith cau Ysgol Baladeulyn ac addysgu’r dysgwyr yn Ysgol Talysarn, ar yr iaith Gymraeg o’i gymharu â’r sefyllfa bresennol. Mae’r tabl hefyd yn amlinellu’r cyfleoedd ychwanegol ar gyfer cryfhau’r iaith Gymraeg, a dulliau lliniaru unrhyw effaith negyddol allai ddeillio o’r cynnig arfaethedig.

- *Uno ysgolion lleol er mwyn cefnogi a chynnal Ysgol Baladeulyn*

Byddai’r opsiwn yma yn golygu cau ysgolion lleol, gan gynnwys Ysgol Baladeulyn, gan greu ysgol newydd ar draws nifer o safleoedd, gan gynnwys safle presennol Ysgol Baladeulyn.

Ni ragwelir y byddai’r opsiwn yma yn cael effaith negyddol ar yr iaith Gymraeg. Yn ddibynnol ar strwythur yr ysgol aml-safle, gall fod cyfleoedd i ddysgwyr gael mynediad at ystod ehangach o adnoddau addas, cyflenwad uwch yn nhermau staffio, a gallent fod yn rhan o grŵp mwy o gyfoedion.

- *Ychwanegu ardal arbenigol ar gyfer plant ag anghenion arbennig yn Ysgol Baladeulyn*

Byddai’r opsiwn yma yn golygu parhau gydag Ysgol Baladeulyn gan ychwanegu ardal benodol arbenigol i blant gyda anghenion dysgu ychwanegol ar safle’r ysgol.

Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma yn cael effaith ar yr iaith Gymraeg gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau.

- *Ffederaleiddio gydag ysgol arall gan ychwanegu ardal arbenigol ar gyfer plant ag anghenion arbennig yn Ysgol Baladeulyn*

Byddai'r opsiwn yma yn golygu parhau gydag Ysgol Baladeulyn ac ychwanegu ardal benodol arbenigol i blant gydag anghenion dysgu ychwanegol ar safle'r ysgol gan ei ffedereiddio gydag ysgol arall.

Rhagwelir y byddai ffederaleiddio yn cael effaith ar yr iaith Gymraeg yn yr ysgol gan y byddai Ysgol Baladeulyn yn parhau, gyda chyfleon i gryfhau sefyllfa arweinyddiaeth, a chydweithio ar gyfer yr ysgol.

- *Cynnwys Uned Iaith yn safle Ysgol Baladeulyn*

Byddai'r opsiwn yma yn golygu parhau gydag Ysgol Baladeulyn gan ychwanegu Uned Iaith ar safle'r ysgol.

Ni ragwelir y byddai'r opsiwn yma'n cael effaith ar yr iaith Gymraeg yn yr ysgol gan na fyddai newid i'r ddarpariaeth addysg a ddarperir gan Ysgol Baladeulyn. Er hynny, mae'n debygol y bydd effaith bositif ar iaith Gymraeg y plant fydd yn mynychu'r Uned Iaith.

4. ASESIAD O'R EFFAITH AR YR IAITH GYMRAEG

Asesiad o'r effaith ar yr iaith Gymraeg – Cynnig arfaethedig i *gau Ysgol Baladeulyn a chynnig lle i'r dysgwyr mewn ysgol gyfagos (Ysgol Talysarn)*

Meini Prawf Effaith	Disgrifiad	Statws o'r effaith a'r gwaith	Oes unrhyw fesurau wedi'u hadnabod i liniaru unrhyw effaith negyddol neu i greu mwy o gyfleoedd positif	Effaith derfynol (yn dilyn dulliau lliniaru)
Iaith yr ysgol (ffurfiol)	Mae Ysgol Baladeulyn yn ysgol Gymraeg ei chyfrwng. Gan fod Ysgol Talysarn hefyd yn ysgol Gymraeg ei chyfrwng, deuir i'r casgliad na fyddai'r cynnig arfaethedig yn cael effaith ar iaith addysg y plant.	Niwtral	Amherthnasol	Amherthnasol
Iaith yr ysgol (anffurfiol)	Mae ystadegau CYBLD Ionawr 2025 yn dangos fod 55% o ddysgwyr Ysgol Baladeulyn yn siarad Cymraeg yn rhugl yn y cartref a 37% o ddysgwyr Ysgol Talysarn. Byddai gan ddysgwyr fynediad at gyflenwad uwch yn nhermau staffio a byddent yn rhan o grŵp mwy o gyfoedion o'r un oedran, gallai'r cynnig gryfhau'r cyfleoedd i ddysgwyr o fewn y dosbarth. Fodd bynnag, rhagwelir y gallai'r cynnig effeithio yn negyddol ar ddefnydd cymdeithasol dysgwyr Baladeulyn o'r Gymraeg gan fod llai o ddysgwyr Ysgol Talysarn yn rhugl yn y Gymraeg.	Niwtral	Gallai'r awdurdod lleol a Chorff Llywodraethol Ysgol Talysarn drafod dulliau i annog a meithrin cyfleoedd a hyder disgyblion i ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd-destunau anffurfiol.	Niwtral
Mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg	Mae Ysgol Talysarn yn ysgol Gymraeg ei chyfrwng, fel Ysgol Baladeulyn. Ni ragwelir felly y byddai'r cynnig yn effeithio ar y meini prawf hwn.	Niwtral	Amherthnasol	Amherthnasol
Darpariaeth anstatudol	Byddai gan ddysgwyr fynediad at gyflenwad uwch yn nhermau staffio, a byddent yn rhan o grŵp mwy o gyfoedion o'r un oedran.	Positif	Gallai'r awdurdod lleol a Chorff Llywodraethol Ysgol Talysarn drafod dulliau i sicrhau bod disgyblion yn gallu cymryd rhan mewn gweithgareddau allgyrsiol.	Positif
Gweithgareddau cyn / ar ôl ysgol	Mae Ysgol Talysarn yn ysgol fwy o ran niferoedd o ddysgwyr felly bydd y grwpiau cyfoedion yn fwy. Mae Ysgol Talysarn hefyd yn cynnig clybiau a gweithgareddau ar ôl ysgol sydd yn cynnig cyfleoedd i defnyddio'r Gymraeg cyn/ar ôl ysgol.	Positif	Gallai'r Awdurdod Lleol a Chorff Llywodraethol Ysgol Talysarn ystyried unrhyw gyfleoedd ychwanegol ar gyfer cynnal gweithgareddau ar ôl ysgol, gan sicrhau fod trefniadau mewn lle i gynnwys dysgwyr dalgylch Baladeulyn.	Positif
Defnyddio'r Gymraeg yn y gymuned	Pe byddai'r cynnig i gau Ysgol Baladeulyn yn cael ei wireddu, yna rhagwelir y bydd rhai elfennau o ddigwyddiadau cymunedol yn cael eu heffeithio. Rhagwelir y gall fod peth effaith negyddol yn deillio o wireddu'r cynnig, gan na fydd	Negyddol	Gall yr Awdurdod Lleol a Chorff Llywodraethol Ysgol Talysarn ystyried dulliau o hyrwyddo'r defnydd o'r iaith Gymraeg drwy gynnwys	Niwtral

	rhieni/gwarchodwyr/teuluoedd yn cyfarfod yn ddyddiol yn nghymuned Baladeulyn wrth ollwng/casglu plant o'r ysgol.		cymuned Nantlle yng ngweithgareddau cymunedol yr ysgol.	

5. CASGLIAD

Ein disgwyliadau yw bod holl ddysgwyr y Sir yn meddu ar ddwyieithrwydd cytbwys, oed perthnasol er mwyn iddynt fod yn aelodau cyflawn o'r gymdeithas ddwyieithog maent yn rhan ohoni. Bydd angen i'r cynigion ar gyfer ad-drefnu gymryd ystyriaeth lawn o'r holl effeithiau ieithyddol. Bydd cynnal a gwell defnydd o'r Gymraeg fel iaith addysgol a chymdeithasol ymhlith plant yn ystyriaeth allweddol wrth lunio cynigion o fewn yr ardal.

Ni ragwelir y byddai unrhyw un o'r opsiynau a nodir yn adran 3 uchod yn cael effaith negyddol ar yr iaith Gymraeg.

O safbwynt y cynnig i gau Ysgol Baladeulyn a throsglwyddo dysgwyr i Ysgol Talysarn, byddai'r cynnig arfaethedig yn cael effaith rhannol ar rai elfennau yng nghyd-destun y Gymraeg, yn bennaf:

- y byddai'r cynnig arfaethedig i gau Ysgol Baladeulyn a chynnig lle i'r dysgwyr mewn ysgol gyfagos (Ysgol Talysarn) yn golygu y byddai dysgwyr dalgylch Baladeulyn yn parhau i gael eu haddysgu mewn ysgol cyfrwng Cymraeg.
- Y byddai'r cynnig arfaethedig yn golygu y byddai gan ddysgwyr fynediad at gyflenwad uwch yn nhermau staffio a byddent yn rhan o grŵp mwy o gyfoedion o'r un oedran, gallai'r cynnig gryfhau'r cyfleoedd i ddysgwyr o fewn y dosbarth.
- y byddai'r cynnig arfaethedig yn golygu y byddai dysgwyr Baladeulyn yn llai tebygol o ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd-destunau anffurfiol r gyda'u cyfoedion y tu hwnt i oriau ysgol.
- Y byddai'r cynnig arfaethedig yn golygu y byddai llai o rieni yn debygol o gyfarfod yn ddyddiol yng nghymuned Baladeulyn wrth ddanfon a gollwng plant.

Ar sail yr uchod, o weithredu'r cynnig arfaethedig, rhagwelir na fyddai effaith ar ddefnydd dysgwyr dalgylch Baladeulyn o'r Gymraeg mewn cyd-destun ffurfiol yr ysgol. Byddai effaith bositif ar ddefnydd o'r Gymraeg y tu hwnt i oriau ysgol yn sgil mynediad at glybiau a gweithgareddau ar ôl ysgol. Serch hynny, rhagwelir y byddai llai o ddefnydd o'r Gymraeg mewn cyd-destunau anffurfiol yn yr ysgol.

ASESIAD EFFAITH DEDDF LLESIANT A CHENEDLAETHAU'R DYFODOL – YSGOL BALADEULYN (MEDI 2025)

1. CYFLWYNIAD

Rydym fel Cyngor wedi ymrwymo i'r egwyddorion o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) er mwyn gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol cymunedau Gwynedd.
Gweledigaeth y Cyngor yw:

Ein gweledigaeth fel Cyngor yw cefnogi holl bobl Gwynedd i ffynnu ac i fyw bywyd cyflawn yn eu cymuned mewn sir sy'n un o'r siroedd gorau i fyw ynddi.

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu amcanion llesiant sydd yn ategu'r nodau llesiant cenedlaethol gan sicrhau fod trigolion Gwynedd yn:

- Rhoi'r cychwyn gorau posib mewn bywyd i'n plant a'n pobl ifanc
- Cryfhau'r economi a chefnogi trigolion Gwynedd i ennill cyflogau teilwng
- Cefnogi pobl Gwynedd i fyw mewn cartrefi addas a fforddiadwy yn eu cymunedau
- Cefnogi trigolion Gwynedd i fyw bywydau llawn a diogel yn ein cymunedau
- Sicrhau ein bod yn rhoi pob cyfle posib i'n trigolion ddefnyddio'r Gymraeg yn y gymuned
- Gwarchod harddwch naturiol y sir, ac ymateb yn gadarnhaol i'r argyfwng newid hinsawdd
- Rhoi trigolion Gwynedd yn gyntaf gan eu trin yn deg a sicrhau fod y Cyngor yn perfformio'n effeithiol ac effeithlon

Mae'r tabl isod yn amlinellu'r cyswllt rhwng ein hamcanion llesiant a'r nodau llesiant cenedlaethol.

	Llewyrchus	Cydnerth	Iachach	Cyfartal	Cymunedau Cydlynus	Diwylliant bywiog lle mae' r iaith Gymraeg yn ffynnu	Yn gyfrifol ar lefel fyd-eang
GWYNEDD YFORY Rhoi'r cychwyn gorau posib mewn bywyd i'n plant a'n pobl ifanc	■		■	■		■	
GWYNEDD LEWYRCHUS Cryfhau'r economi a chefnogi trigolion Gwynedd i ennill cyflogau teilwng	■	■		■	■	■	
GWYNEDD GLYD Cefnogi pobl Gwynedd i fyw mewn cartrefi addas a fforddiadwy yn eu cymunedau		■	■	■	■		
GWYNEDD OFALGAR Cefnogi trigolion Gwynedd i fyw bywydau llawn a diogel yn ein cymunedau	■		■	■	■		
GWYNEDD GYMRAEG Sicrhau ein bod yn rhoi pob cyfle posib i'n trigolion ddefnyddio'r Gymraeg yn y gymuned.					■	■	
GWYNEDD WERDD Gwarchod harddwch naturiol y sir, ac ymateb yn gadarnhaol i'r argyfwng newid hinsawdd	■	■			■		■
GWYNEDD EFFEITHLON Rhoi trigolion Gwynedd yn gyntaf gan eu trin yn deg a sicrhau fod y Cyngor yn perfformio'n effeithiol ac effeithlon	■			■			

Mae gan yr Adran Addysg rôl i hyrwyddo nodau llesiant y Ddeddf ymysg dysgwyr drwy eu gweithgareddau a'u prosiectau. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus yng Nghymru i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol. Fel rhan o'r ddyletswydd mae'r Cyngor wedi cyhoeddi amcanion llesiant sy'n amlinellu sut y bydd yn gwella yn "Cynllun Gwynedd 2023-2028".

2. SUT MAE'R CYNNIG ARFAETHEDIG YN CWRDD AG AMCANION LLES CYNGOR GWYNEDD?

Amcanion	
Rhoi'r cychwyn gorau posib mewn bywyd i'n plant a'n pobl ifanc	Byddai'r cynnig arfaethedig yn sicrhau fod plant yr ardal yn meithrin profiadau drwy gymdeithasu gydag ystod ehangach o gyfoedion, oed-berthnasol gan dderbyn addysg o ansawdd mewn ysgol sydd yn gallu cynnig amgylchedd ddysgu a phrofiadau i ystod ehangach o ddysgwyr.
Cryfhau'r economi a chefnogi trigolion Gwynedd i ennill cyflogau teilwng	Rhagwelir y byddai gweithredu'r opsiwn yma'n arwain at ddiswyddiadau staff. Datblygwyd polisi staffio manwl gan Gyngor Gwynedd mewn cydweithrediad ag Undebau Llafur a phenaethiaid. Bydd y polisi yn sail i unrhyw newid i gyflogaeth staff sy'n deillio o unrhyw gynnig. Bydd cyfathrebu eglur ac agored yn greiddiol i weithrediad llwyddiannus unrhyw gynigion.
Cefnogi pobl Gwynedd i fyw mewn cartrefi addas a fforddiadwy yn eu cymunedau	Dim effaith.
Cefnogi trigolion Gwynedd i fyw bywydau llawn a diogel yn ein cymunedau	Bydd sicrhau fod y dysgwyr yn derbyn addysg o'r radd flaenaf yn greiddiol i'r cynnig arfaethedig, gan sicrhau y byddant yn derbyn addysg o'r un ansawdd a safon yn yr ysgol amgen.
Sicrhau ein bod yn rhoi pob cyfle posib i'n trigolion ddefnyddio'r Gymraeg yn y gymuned	Mae dysgwyr Ysgol Baladeulyn yn byw mewn cymdeithas Gymraeg ac yn cael eu haddysgu mewn ysgol cyfrwng Cymraeg, fel yr ysgol amgen. Mae'n debygol y byddai'r cynnig arfaethedig yn cael effaith cadarnhaol ar y Gymraeg wrth i ddysgwyr Ysgol Baladeulyn elwa o ragor o gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg gydag ystod ehangach o gyfoedion yn y dosbarth ac yn gymdeithasol. Fodd bynnag, rhagwelir y gallai'r cynnig effeithio'n negyddol ar ddefnydd cymdeithasol dysgwyr Baladeulyn o'r Gymraeg gan fod llai o ddysgwyr Ysgol Talysarn yn rhugl yn y Gymraeg. Mae Ysgol Talysarn yn gwasanaethu ardal sydd yn gadarnle i'r iaith Gymraeg gydag ychydig dros 2/3 o'r boblogaeth yn gallu siarad Cymraeg.
Gwarchod harddwch naturiol y sir, ac ymateb yn gadarnhaol i'r argyfwng newid hinsawdd	Dim effaith.
Rhoi trigolion Gwynedd yn gyntaf gan eu trin yn deg a sicrhau fod y Cyngor yn perfformio'n effeithiol ac effeithlon	Dim effaith.

3. A YW'R CYNNIG YN CWRDD Â NODAU LLESIANT Y DDEDDF?

Nod	Yw'r cynnig yn cyfrannu at y nod yma?	Mesurau lliniaru effeithiau negyddol ar y nod yma:
Cymru lewyrchus Cymdeithas arloesol sy'n defnyddio adnoddau'n ddarbodus, pobl addysgedig, sy'n creu cyfoeth a gwaith.	Byddai'r cynnig arfaethedig i gau Ysgol Baladeulyn ac addysgu'r plant yn Ysgol Talysarn yn golygu fod y dysgwyr yn meithrin profiadau drwy gymdeithasu gydag ystod ehangach o gyfoedion, oed-berthnasol gan dderbyn addysg o ansawdd mewn ysgol sydd yn gallu cynnig amgylchedd ddysgu a phrofiadau i ystod ehangach o ddysgwyr. Gall cyflwyno'r opsiwn arfaethedig yma arwain at staff yn colli eu swyddi.	Pe byddai'r Cabinet yn penderfynu symud ymlaen i ymgynghori ar y cynnig arfaethedig, bydd ymgynghoriad statudol yn cael ei gynnal fyddai'n cynnwys holl ran-ddeiliaid yr ysgol dan sylw, gan gynnwys staff a chynrychiolwyr undebau. Mae Cyngor Gwynedd wedi datblygu polisi staffio manwl, ar y cyd ac Undebau Llafur a phenaethiaid. Bydd rhaid i unrhyw ddiswyddiadau o ganlyniad i'r cynnig hwn gyd-fynd â'r polisi hwnnw. Bydd cyfathrebu clir ac agored yn chwarae rhan greiddiol mewn gweithredu unrhyw gynigion.
Cymru gydnerth Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella bioamrywiaeth ac ecosystemau iach sy'n cefnogi gwydnwch a gyda'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd).	Ni ragwelir y byddai'r cynnig arfaethedig yn debygol o gael effaith ar y nod hwn.	Dim effaith
Cymru iachach Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl ac mae pobl yn deall beth sy'n effeithio ar eu hiechyd.	Ni ragwelir y byddai'r cynnig arfaethedig yn debygol o gael effaith ar y nod hwn.	Dim effaith
Cymru sy'n fwy cyfartal Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial gwaeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd).	Rhagwelir y byddai'r cynnig arfaethedig yn gwella gallu'r Awdurdod i *"gynnig addysg o'r ansawdd uchaf posibl fydd yn rhoi'r profiadau, y sgiliau a'r hyder i blant y Sir a'u galluogi i ddatblygu i fod yn ddinasyddion dwyieithog, llwyddiannus a chyflawn"* yn unol â gweledigaeth Strategaeth Addysg Gynradd o'r Ansawdd Gorau i Blant Gwynedd.	Nodai'r Asesiad Cydraddoldeb na ragwelir y byddai'r cynnig arfaethedig yn cael effaith negyddol ar gydraddoldeb. Yn ogystal, nodwyd fod polisïau a threfniadau cadarn mewn lle a fyddai'n sicrhau fod y cynnig yn ystyried ac yn cyd-fynd â hawliau cyfartal. Nodir fod mesurau eisoes mewn lle i sicrhau na fydd camwahaniaethu anghyfreithiol nac aflonyddu.

Cymru o gymunedau gydlynus Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.	Mae cymuned Nantlle yn gryf a gweithgar a chydnabyddir y gallai cau Ysgol Baladeulyn arwain at beth effaith negyddol ar y gymuned.	Yn dilyn cynnal asesiad o'r effaith tebygol ar y gymuned, daethpwyd i'r casgliad y gallai'r cynnig arfaethedig arwain at beth effaith negyddol ar y gymuned. Wrth gydnabod yr effaith negyddol y gallai cau'r ysgol ei gael ar gymuned Nantlle, nodir bod 62.5% o ddysgwyr dalgylch Ysgol Baladeulyn eisoes yn dewis mynychu Ysgol Talysarn. Credir felly bod cyswllt eisoes yn bodoli rhwng yr ysgol a'r ardal ehangach. Pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei weithredu, bydd cyfle i adeiladu ar y cysylltiadau rhwng y gymuned yn Nantlle ac Ysgol Talysarn drwy gynnal trafodaethau fyddai'n hybu cynnwys cymuned Nantlle yng ngweithgarwch cymunedol yr ysgol.
Cymru a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.	Mae'r Gymraeg yn gryf yn nghymuned Talysarn a Nantlle. Pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei weithredu bydd dysgwyr Ysgol Baladeulyn yn parhau i gael eu haddysgu mewn ysgol cyfrwng Cymraeg. Byddai gan ddysgwyr fynediad at gyflenwad uwch yn nhermau staffio a byddent yn rhan o grŵp mwy o gyfoedion o'r un oedran fyddai'n cryfhau'r cyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg yn y dosbarth. Gall cyflwyno'r opsiwn arfaethedig olygu y byddai dysgwyr Baladeulyn yn llai tebygol o ddefnyddio'r Gymraeg mewn cyd-destunau anffurfiol gyda'u cyfoedion yn yr ysgol a thu hwnt i oriau ysgol.	Yn dilyn cynnal asesiad o'r effaith tebygol ar yr iaith Gymraeg, daethpwyd I'r casgliad y gallai'r cynnig arfaethedig arwain at beth effaith positif a negyddol ar yr iaith Gymraeg. Wrth gydnabod yr effeithiau y gallai cau'r ysgol ei gael ar y Gymraeg, pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei weithredu, credir bod cyfle i adeiladu ar waith y Siarter Iaith er mwyn hybu defnydd cymdeithasol o'r Gymraeg ymysg yr holl ddysgwyr.
Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang.	Ni ragwelir y byddai'r cynnig arfaethedig yn debygol o gael effaith ar y nod hwn.	Dim effaith

4. EGWYDDORION DATBLYGU CYNALIADWY

Egwyddorion Datblygu cynaliadwy	**A yw'r cynnig yn ystyried yr egwyddor?**
Tymor Hir Cydbwyso anghenion tymor byr gyda rhai hirdymor a chynllunio ar gyfer y dyfodol.	Mae'r patrwm o niferoedd dysgwyr yn gostwng wedi bod yn gyson ers 2016, gyda rhagamcanion yn dangos y bydd niferoedd dysgwyr Ysgol Baladeulyn yn lleihau ymhellach dros y blynyddoedd nesaf, ac felly dengys y bydd yr heriau presennol sydd yn wynebu'r ysgol yn rhai hir dymor, ac felly mae'r achos dros newid yn glir.
Atal Neilltuo adnoddau ar gyfer atal problemau rhag digwydd neu waethygu. Byddwn yn rhoi sylw i broblemau drwy atal ac ymyrryd yn fuan yn hytrach na thrwy ymateb.	Pe byddai'r Cabinet yn penderfynu gweithredu ymhellach, bydd anghenion y dysgwyr yn flaenoriaeth yn ystod pob cam o unrhyw broses.
Integreiddio Cael effaith gadarnhaol ar bobl, yr economi, yr amgylchedd a diwylliant.	Bu i'r awdurdod benderfynu cychwyn y broses o edrych ar ddyfodol Ysgol Baladeulyn yn sgil sefyllfa argyfyngus sy'n wynebu'r ysgol.
Cydweithredu Gweithio gyda phartneriaid eraill i ddarparu gwasanaethau.	Bydd cydweithio gydag adrannau perthnasol eraill a'r ysgol amgen yn rhan bwysig o gyflawni'r amcanion er lles yr ysgol a phlant y dalgylch.
Cynnwys (Cyfathrebu ac Ymgysylltu) Cynnwys pobl Gwynedd wrth geisio gwireddu ein cynllun a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal.	Yn unol â phenderfyniad y Cabinet (11 Chwefror 2025), sefydlwyd Panel Adolygu Ysgol Baladeulyn (PAY) gan wahodd y Corff Llywodraethol, rhieni a staff a'r Aelod Lleol i ymuno â'r panel a chymryd rhan yn y drafodaeth. Cynhaliwyd tri chyfarfod PAY rhwng Mawrth 2025 ac Gorffennaf 2025 i drafod ystod o opsiynau i geisio ymateb i'r prif heriau y mae'r ysgol yn ei wynebu. Pe byddai Cabinet Cyngor Gwynedd yn penderfynu symud ymlaen i ymgynghori ar y cynnig arfaethedig yna bydd yr awdurdod yn cynnal ymgynghoriad statudol gyda rhan-ddeiliaid megis rhieni, staff, undebau a'r gymuned ehangach. Bydd yr ymgynghoriad hwn hefyd yn cynnwys ymgynghoriad penodol gyda plant a phobl ifanc.

5. CASGLIAD

Yn dilyn ystyriaeth ac asesiad yn unol â gofynion y ddeddf llesiant, ystyriwyd 7 nod y ddeddf llesiant ac amcanion llesiant y Cyngor a deuir i'r casgliad fod y cynnig yn cwrdd â'r gofynion.

Cydnabyddir, pe byddai'r Cabinet yn penderfynu symud ymlaen efo'r cynnig arfaethedig hwn, gall arwain at golli ysgol yng nghymuned Nantlle, fodd bynnag mae nifer helaeth o'r plant sy'n byw o fewn dalgylch yr ysgol eisoes yn mynychu ysgolion eraill, gan gynnwys Ysgol Talysarn, ac felly mae cyswllt rhwng yr ysgolion a chymuned yr ysgol honno yn bodoli eisoes. Bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i liniaru unrhyw effaith negyddol ar y gymuned drwy annog cysylltiadau rhwng y gymuned ac Ysgol Talysarn. Pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei gymeradwyo, bydd trafodaethau yn cael eu cynnal er mwyn trafod y posibilrwydd fod gweithgarwch cymunedol Ysgol Talysarn yn cynnwys y gymuned lle'n briodol.

Bydd y cynnig arfaethedig yn sicrhau fod plant yr ardal yn cael eu haddysgu ar safle sy'n addas ac mewn cymdeithas naturiol Gymraeg, gan gynyddu cyfleoedd i gymdeithasu a chydweithio gydag eraill a rhoi cyfle teg iddynt ffynnu ymysg eu cyfoedion.

Asesu'r Effaith ar Bobl Gwynedd

Mae'r ddogfen yma yn asesu'r effaith fydd y polisi, gweithdrefn, cynllun ayb yn ei gael ar boblogaeth y sir ac yn gweithredu ar sail nifer o ddeddfau.

- **Deddf Cydraddoldeb 2010**. Mae'n rhoi dyletswydd ar fudiadau cyhoeddus i roi sylw dyledus i effaith unrhyw bolisi, weithdrefn, cynllun ayb newydd (neu wrth eu addasu) ar bobl â nodweddion gwarchodedig. Mae gofyn i ni
    - o ddiddymu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithiol ac ymddygiad arall sydd wedi ei wahardd gan y Ddeddf.
    - o hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig berthnasol a'r rhai nad ydynt.
    - o meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt.

  Yng Nghymru mae'r ddyletswydd benodol yn nodi yr angen i wneud asesiad effaith yn dilyn canllawiau penodol i ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchodedig. Rhaid gwneud asesiad amserol cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd gwarchodedig).

- **Dyletswydd Economaidd-Cymdeithasol.** Mae Cymru wedi gweithredu'r ddyletswydd bellach yma sy'n ran o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 yn rhoi dyletswydd i fynd i'r afael ag anfantais economaidd-gymdeithasol mewn penderfyniadau strategol.

- **Safonau'r Gymraeg (Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.** Mae'n ofynnol i'r Cyngor ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg. Mae'r ddogfen hon felly yn sicrhau bod y penderfyniadau yma'n diogelu ac yn hyrwyddo'r defnydd a wneir o'r Gymraeg.

- **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015.** Mae dyletswydd ar y Cyngor i roi'r pum ffordd o weithio ar waith, ac i ymateb i'r 7 nod llesiant cenedlaethol.

- **Deddf Lluoedd Arfog 2021.** Rhaid i Gynghorau roi sylw dyledus i effaith y cynnig hwn ar y rhai sy'n gwasanaethu neu sydd wedi gwasanaethu yn y Lluoedd Arfog, ynghyd â'u teuluoedd.

Ysgol Baladeulyn

Awdur: Gwern ap Rhisiart

Dyddiad: Medi 2025

Fersiwn: 1

CAM 1 - Prif Nodau ac Amcanion y Polisi neu'r Ymarfer

1. Sut fath o ddogfen neu weithdrefn sy'n cael ei asesu?

- Polisïau, ymarfer neu weithdrefnau newydd neu rai sy'n cael eu hadolygu (sy'n golygu newid yn narpariaeth y gwasanaeth neu arferion cyflogaeth)

2. Beth yw nodau, amcanion a chanlyniadau arfaethedig y polisi neu'r ymarfer?

Ceisir caniatâd Cabinet y Cyngor i gynnal ymgynghoriad statudol, yn unol â gofynion adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013, ar y cynnig arfaethedig i gau Ysgol Baladeulyn ar 31 Rhagfyr 2026 a darparu lle i ddisgyblion yn Ysgol Talysarn o 1 Ionawr 2027 ymlaen.

Mae Ysgol Baladeulyn wedi ei blaenoriaethu ar gyfer adolygiad o'r ddarpariaeth addysgol oherwydd bod nifer o heriau yn ei hwynebu. Mae niferoedd dysgwyr yr ysgol wedi gostwng yn gyson dros y blynyddoedd diweddar ac yn fregus ers peth amser. O ganlyniad, mae'n debygol felly bod yr ysgol yn wynebu heriau cynyddol, gan gynnwys:

- **Niferoedd dysgwyr** – Yng nghyfrifiad Medi 2025, dim ond 6 disgybl llawn amser oedd yn mynychu'r ysgol gyda 2 blentyn yn y Dosbarth Meithrin. Mae gan yr ysgol gapasiti ar gyfer 55 o ddysgwyr Derbyn i Flwyddyn 6 (+7 yn y Dosbarth Meithrin).
- **Dysgwyr y dalgylch** – Dengys data Medi 2025 mai dim ond 25% o ddysgwyr dalgylch Ysgol Baladeulyn sy'n dewis mynychu'r ysgol. Mae 75% o ddysgwyr y dalgylch yn dewis mynychu ysgolion all-dalgylch.
- **Rhagamcanion niferoedd** – Mae rhagamcanion niferoedd (yn cynnwys y Dosbarth Meithrin) yn argymell bydd y niferoedd yn parhau'n fregus i'r dyfodol: Medi 2026= 8; Medi 2027 = 8; Medi 2028= 7

- **Canran uchel o lefydd gweigion** – Yn seiliedig ar ffigyrau Medi 2025, mae oddeutu 89% o lefydd gweigion (42 mewn nifer).
- **Maint dosbarthiadau bychain** – Mae 2 ddosbarth yn Ysgol Baladeulyn (Medi 2025) gydag un dosbarth yn cwrdd yn y bore gyda 3 dysgwr (yn cynnwys 2 meithrin), a'r ailddosbarth gyda 3 dysgwr blwyddyn Derbyn i Blwyddyn 6.
- **Amrediad oedran eang o fewn dosbarthiadau** – Mae amrediad oedran o 3 blynedd yn un dosbarth a 7 mlynedd yn yr ail ddosbarth.
- **Cyllid ychwanegol i'r dyraniad -** Mae Ysgol Baladeulyn yn derbyn swm ychwanegol i'r dyraniad arferol trwy'r polisi lleiafswm staffio (sy'n gwarantu o leiaf pennaeth ac athro ymhob ysgol, a phennaeth a chymhorthydd mewn ysgolion sydd â llai na 15 o ddysgwyr llawn amser). Cyfanswm y swm ychwanegol yn ystod y flwyddyn ariannol 2025-26 (seiliedig ar niferoedd Medi 2024) oedd £56,781 **Cost fesul dysgwr** – Cyfartaledd cost fesul dysgwr yn Ysgol Baladeulyn yn 2025-26 yw £14,953 o gymharu a'r cyfartaledd sirol o £5,780.

3. Pwy yw'r prif grwpiau ymgynghorol (budd-ddeiliaid)?

- Staff, Llywodraethwyr a Rhieni/Gwarchodwyr Ysgol Baladeulyn
- Pe byddai'r Cabinet yn cefnogi'r argymhelliad i gynnal ymgynghoriad statudol ar y cynnig arfaethedig, byddwn yn ymgynghori gyda'r holl ymgynghorai a nodir yn y Cod Trefniadaeth Ysgolion,
- Adran Addysg a Swyddogion adrannau eraill Cyngor Gwynedd

CAM 2 - Data Ymgysylltu ac Asesu'r Effaith

4. Oes ymgais wedi ei wneud i gydymffurfio â'r ddyletswydd i ymgysylltu yn unol â'r hyn a ddisgrifir uchod ac oes digon o wybodaeth wedi ei gasglu i symud ymlaen?

Oes

Manylion yr ymgysylltu. Nodwch unrhyw ymgynghori neu ymgysylltu rydych chi wedi ei wneud neu yn bwriadu ei wneud

Gweithrediad	Dyddiadau	Gwybodaeth
Panel Adolygu Baladeulyn 1	**17 Mawrth 2025**	Sefydlwyd Panel Adolygu Ysgol (PAY) Baladeulyn ym mis Mawrth 2025 a chynhaliwyd cyfres o gyfarfodydd rhwng mis Mawrth a Gorffennaf 2025, gyda'r olaf ar y 7fed o Orffennaf 2025. Roedd aelodaeth y PAY yn cynnwys pennaeth a staff yr ysgol, llywodraethwyr, yr Aelod Lleol, rhieni/gwarchodwyr. Yn ystod y cyfarfodydd, ystyriwyd sawl opsiwn ar gyfer addysg gynradd dalgylch Ysgol Baladeulyn er mwyn
Panel Adolygu Baladeulyn 2	**19 Mai 2025**	
Panel Adolygu Baladeulyn 3	**7 Gorffennaf 2025**	

		sicrhau darpariaeth gynaliadwy i'r dyfodol, gan ymateb yn benodol i'r niferoedd isel o ddysgwyr.

5. Pa wybodaeth sydd ar gael am yr effaith ar bob un o'r nodweddion a'r pynciau isod?

	Tystiolaeth, Gwybodaeth a Data Perthnasol	**Effaith Posib Gadarnhaol a/neu negyddol**
Hil	Mae gan ysgolion Gwynedd bolisïau perthnasol ar waith i amddiffyn unigolion rhag unrhyw wahaniaethu yn seiliedig ar hil, megis Polisïau Cydraddoldeb, Cynhwysiant a Gwrth-fwlio. Mae'r Polisi Gwrth-fwlio a ddarperir gan Gyngor Gwynedd yn nodi canllawiau a gweithdrefnau gwrth-fwlio yn seiliedig ar ffactorau megis hil yn yr ysgol. Yn ogystal, fe nodir ym mholisi Cydraddoldeb sydd yn cael ei weithredu gan ysgolion cynradd Gwynedd fod yr ysgolion yn *"...gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."* Ni ragwelir felly y byddai'r cynnig arfaethedig yn cael effaith negyddol ar y nodwedd yma.	Dim
Anabledd	Ni rhagwelir y byddai'r newid yn cael effaith negyddol ar y nodwedd yma. Byddai asesiad o unrhyw ysgolion amgen perthnasol ar sail hygyrchedd yn cael ei gynnal a byddwn yn sicrhau y bydd unrhyw gludiant fydd ei angen yn addas ar gyfer anghenion yr unigolyn. Bydd anghenion unrhyw blentyn anabl yn cael eu hystyried yn unol â pholisïau Hygyrchedd a Chydraddoldeb yr Adran Addysg.	Dim
Rhyw	Ni fyddai gweithredu y cynnig arfaethedig yn effeithio ar y nodwedd yma. Bydd gweithredu y cynnig yn golygu fod pawb yn parhau i gael eu trin yn ôl eu hangen beth bynnag yw eu rhyw. Mae bob ysgol yn gweithredu Polisi Cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn:	Dim

	"...gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."	
Oedran	Pe gweithredir y cynnig arfaethedig, rhagwelir y byddai plant Ysgol Baladeulyn yn elwa o gael rhagor o gyfoedion oed-berthnasol yn eu dosbarth gan fod mwy o ddysgwyr yn Ysgol Talysarn, fydd yn fodd o sicrhau profiadau addysgol ac allgyrsiol addas i'w hoedran ynghyd â mynediad at ragor o weithgareddau allgyrsiol. Credwn y byddai dysgwyr yn derbyn cyfleoedd fwy addas i'w hoedran yn yr ysgol amgen gyfagos oherwydd bydd y dysgwyr yn derbyn profiadau dysgu mewn grwpiau torfol, grwpiau llai, gwaith partner ac yn unigol o fewn eu hystod oedran penodol, ynghyd â gwersi wedi'u gwahaniaethu yn briodol ar gyfer yr ystod oedran. Rhagwelir y byddai gweithredu'r cynnig arfaethedig yn golygu fod pobl o unrhyw oedran yn cael eu trin yn deg ac yn ôl eu hangen. Mae Ysgol Baladeulyn ac Ysgol Talysarn yn gweithredu polisi cydraddoldeb sydd yn nodi fod yr ysgol yn: *"...gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."*	Positif
Crefydd a Chred	Ysgolion cymunedol yw Ysgol Baladeulyn a'r ysgol amgen a nodir yn y cynnig arfaethedig (Ysgol Talysarn). Mae gan bob ysgol Bolisi Cynhwysiad a fyddai'n delio ag unrhyw ddigwyddiad gwahaniaethol a allai godi yn yr ysgol, sy'n gysylltiedig â chrefydd neu gred. O ganlyniad, ni ragwelir y byddai'r cynnig arfaethedig yn cael effaith ar y nodwedd hwn.	Dim
Cyfeiriadedd Rhywiol	Mae addysg cydberthynas a rhywioldeb (ACRh) yn ofyniad statudol yn fframwaith Cwricwlwm i Gymru a chaiff ei gyhoeddi o dan adran 71 o Ddeddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2021 ac yn fandadol i bob dysgwr rhwng 3 ac 16 oed. Mae gan ACRh rôl gadarnhaol a grymusol i'w chwarae yn addysg dysgwyr ac mae'n hanfodol i ffurfio a chynnal ystod o gydberthnasau, sydd i gyd yn seiliedig ar ymddiriedaeth a pharch ar y ddwy ochr, sy'n greiddiol i addysg cydberthynas a rhywioldeb. Mae'r cydberthnasau hyn yn hollbwysig er mwyn datblygu lles emosiynol, gwydnwch ac empathi.	Dim

	Mae dealltwriaeth o rywioldeb gyda phwyslais ar hawliau, iechyd, cydraddoldeb a thegwch yn grymuso dysgwyr i ddeall eu hunain, cymryd cyfrifoldeb am eu penderfyniadau a'u hymddygiadau eu hunain a ffurfio cydberthnasau. Credwn y bydd dysgwyr yn derbyn mwy o gyfleoedd i ddatblygu perthnasoedd a dysgu yn gydweithredol fel rhan o ddosbarth mwy mewn ysgol amgen. Ni ragwelir y byddai'r cynnig arfaethedig yn cael effaith ar bobl ar sail cyfeiriadedd rhywiol. Mae Ysgol Baladeulyn ac Ysgol Talysarn, yr ysgol amgen arfaethedig, yn gweithredu polisi cydraddoldeb sy'n nodi fod yr ysgol yn: *"...gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."*	
Ail-bennu rhywedd	Ni ragwelir y byddai gweithredu'r cynnig arfaethedig yn cael effaith ar bobl ar sail ailbennu rhywedd. Fe nodir ym mholisi Cydraddoldeb sydd yn cael ei weithredu gan ysgolion cynradd Gwynedd gan gynnwys Ysgol Baladeulyn ac Ysgol Talysarn fod yr ysgolion yn *"...gwrthwynebu pob math o ragfarn a gwahaniaethu ac yn cydnabod bod gan ddisgyblion wahanol anghenion, gofynion ac amcanion."*	Dim
Priodas a Phartneriaeth Sifil	Ni ragwelir y byddai'r cynnig arfaethedig yn cael effaith ar unrhyw un priod neu mewn partneriaeth sifil, gan fod y ddwy ysgol sy'n rhan o'r cynnig arfaethedig yn gweithredu'r un polisïau.	Dim
Beichiogrwydd a Mamolaeth	Ni ragwelir y byddai'r cynnig arfaethedig yn cael effaith ar unrhyw un beichiog, boed yn staff neu yn riant, gan fod y ddwy ysgol sy'n rhan o'r cynnig arfaethedig yn gweithredu'r un polisïau.	Dim
Iaith Gymraeg	Yr un yw nod Polisi Iaith Addysg Gwynedd ar gyfer holl ysgolion cynradd y sir, ac mae pob ysgol gynradd (namyn un ysgol) yn disgyn i gategori 3 yn unol â chanllaw categoreiddio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg, Llywodraeth Cymru. Golyga hyn y bydd dysgwyr Ysgol Baladeulyn, yn gallu parhau i dderbyn eu haddysg yn Gymraeg a dwyieithog yn unol â'r Polisi Iaith Addysg yn Ysgol Talysarn. Rhagwelir pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei weithredu y byddai gan ddysgwyr fynediad at gyflenwad uwch yn nhermau staffio a byddent yn rhan o grŵp mwy o gyfoedion o'r un oedran, fyddai'n cryfhau'r cyfleoedd i ddysgwyr ddefnyddio'r Gymraeg o fewn y dosbarth. Fodd bynnag, rhagwelir y gallai'r cynnig effeithio'n	Negyddol / Positif

	negyddol ar ddefnydd cymdeithasol dysgwyr Baladeulyn o'r Gymraeg gan fod llai o ddysgwyr Ysgol Talysarn yn rhugl yn y Gymraeg. Mae'r ysgol amgen arfaethedig, sef Ysgol Talysarn yn gwasanaethu ardaloedd sydd yn gadarnle i'r iaith Gymraeg. Pe byddai'r cynnig i gau Ysgol Baladeulyn yn cael ei wireddu, rhagwelir hefyd y bydd rhai elfennau o ddigwyddiadau cymunedol yn cael eu heffeithio, ac o ganlyniad, y defnydd o'r Gymraeg yn y gymuned. Rhagwelir y gall fod peth effaith negyddol yn deillio o wireddu'r cynnig, gan na fydd rhieni/gwarchodwyr /teuluoedd yn cyfarfod yn ddyddiol yn y gymuned wrth ollwng/casglu plant o'r ysgol.	
Ystyriaethau Economaidd Gymdeithasol	Rhagwelir y byddai'r cynnig arfaethedig yn lleihau anfantais cymdeithasol drwy sicrhau mwy o brofiadau ac amrywiaeth dysgu, mwy o adnoddau a mynediad at fwy o wasanaethau a gweithgareddau.	Positif
Y Rhai Sy'n Gwasanaethu Neu Sydd Wedi Gwasanaethu Yn Y Lluoedd Arfog, Ynghyd a'u Teuluoedd	Ni ragwelir y byddai'r cynnig arfaethedig yn cael effaith ar y rhai sy'n gwasanaethu neu sydd wedi gwasanaethu yn y lluoedd arfog, ynghyd â'u teuluoedd. Bydd plant i deuluoedd milwrol neu gyn-filwrol yn cael yr un chwarae teg pa bynnag ysgol mae nhw'n mynychu.	Dim
Hawliau Dynol	Ni ragwelir y byddai gweithredu'r cynnig arfaethedig yn cael effaith ar hawliau dynol.	Dim
Arall	-	-

6. Oes yna unrhyw fylchau data neu wybodaeth ac os felly beth yw'r rhain a sut y bwriedir ymdrin ag hwy?

Pe byddai'r Cabinet yn penderfynu cefnogi'r argymhelliad i gynnal ymgynghoriad statudol ar y cynnig arfaethedig, byddwn yn diweddaru'r holl asesiadau yn dilyn ystyried yr ymatebion i'r ymgynghoriad arfaethedig.

7. Wrth ystyried penderfyniadau allweddol eraill sy'n effeithio ar y grwpiau hyn, oes yna effaith gynyddol (effaith gronnus)?

Nid ydym yn ymwybodol o unrhyw bolisïau arfaethedig fydd yn effeithio ar blant a phobl ifanc yr ardal.

8. Beth mae'r cynnig yn ei gynnwys i ddangos eich bod wedi rhoi sylw dyledus i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus (i hyrwyddo cyfle cyfartal; helpu i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth anghyfreithlon a meithrin perthnasau da a chydlyniant cymunedol ehangach) fel y mae'r 3 nod y Ddyletswydd Gyffredinol yn Neddf Cydraddoldeb 2010 yn eu cwmpasu?

Ni rhagwelir y bydd y cynnig arfaethedig yn cael effaith ar ddyletswydd statudol yr ysgol i amddiffyn dysgwyr rhag unrhyw wahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth.

Anelir i hyrwyddo cyfleoedd cyfartal a hybu'r ysgol amgen arfaethedig i barhau i ddilyn polisïau a gweithdrefnau cydraddoldeb. Pe byddai'r cynnig yn cael ei wireddu, rhagwelir y byddai dysgwyr yn derbyn mwy o gyfleoedd cyfartal wrth gael eu lleoli yn Ysgol Talysarn gan y byddai'r dysgwyr yn derbyn profiadau dysgu sy'n seiliedig ar egwyddorion dysgu cenedlaethol, gydag amrywiaeth o arddulliau gan gynnwys gweithio mewn grwpiau torfol, grwpiau llai, gwaith partner ac yn unigol o fewn eu hystod oedran penodol, ynghyd â gwersi wedi'u gwahaniaethu'n briodol ar gyfer yr ystod oedran.

Gan fod nifer o ddysgwyr sy'n byw yn nalgylch Ysgol Baladeulyn eisoes yn mynychu Ysgol Talysarn mae cysylltiad rhwng yr ysgol a'r gymuned yn bodoli eisoes. Er hynny, pe gweithredir y cynnig arfaethedig, fe hyrwyddir cyfleon i'r ysgol adeiladu ar ei chysylltiadau presennol gyda dalgylch Ysgol Baladeulyn.

Mae addysg cydberthynas a rhywioldeb (ACRh) yn ofyniad statudol yn fframwaith y Cwricwlwm i Gymru a chaiff ei chyhoeddi o dan adran 71 o Ddeddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2021 ac yn fandadol i bob dysgwr rhwng 3 ac 16 oed. Mae gan ACRh rôl gadarnhaol a grymusol i'w chwarae yn addysg dysgwyr ac mae'n hanfodol i ffurfio a chynnal ystod o gydberthnasau, sydd i gyd yn seiliedig ar ymddiriedaeth a pharch ar y ddwy ochr, sy'n greiddiol i addysg cydberthynas a rhywioldeb. Mae'r cydberthnasau hyn yn hollbwysig er mwyn datblygu lles emosiynol, gwydnwch ac empathi. Mae dealltwriaeth o rywioldeb gyda phwyslais ar hawliau, iechyd, cydraddoldeb a thegwch yn grymuso dysgwyr i ddeall eu hunain, cymryd cyfrifoldeb am eu penderfyniadau a'u hymddygiadau eu hunain a ffurfio cydberthnasau. O weithredu'r cynnig arfaethedig, rhagwelir y byddai dysgwyr yn derbyn mwy o gyfleoedd i ddatblygu perthnasoedd a dysgu yn gydweithredol fel rhan o ddosbarth mwy.

9. Sut mae'r cynnig yn dangos fod sylw dyledus wedi ei roi i'r angen i fynd i'r afael ag anghyfartaledd o achos anfantais economaidd-gymdeithasol? (Sylwer fod hyn yn ymwneud â chau bylchau anghydraddoldeb yn hytrach na gwella canlyniadau i bawb yn unig)

Rhagwelir y byddai gweithredu'r cynnig arfaethedig yn lleihau yr anghyfartaledd o achos anfantais economaidd-gymdeithasol drwy sicrhau fod y dysgwyr yn cael mwy o brofiadau a mynediad at fwy o wasanaethau a gweithgareddau yn yr ysgol amgen. Rhagwelir y byddai dysgwyr yn derbyn cyfleoedd fwy cyfartal gan y byddai y dysgwyr yn derbyn profiadau dysgu sy'n seiliedig ar egwyddorion dysgu cenedlaethol, gydag amrywiaeth o arddulliau gan gynnwys gweithio mewn grwpiau torfol, grwpiau llai, gwaith partner ac yn unigol o fewn eu hystod oedran penodol ynghyd â gwersi sydd wedi'u gwahaniaethu'n briodol ar gyfer yr ystod oedran dan sylw.

Drwy weithredu'r cynnig arfaethedig, byddai dysgwyr Ysgol Baladeulyn yn cael gwell amgylchfyd dysgu mewn ysgol gyda mwy o ddysgwyr o'r un oedran, a byddai'n sicrhau eu bod yn gwneud y mwyaf o'u haddysg. Rhagwelir y byddai dysgwyr yn elwa o gael rhagor o gyfoedion oed-berthnasol mewn ysgol gyda mwy o ddysgwyr, fydd yn fodd o sicrhau profiadau addysgol ac allgyrsiol addas iddynt ynghyd â mynediad at ragor o weithgareddau allgyrsiol.

10. Sut mae'r cynnig yn dangos gweithredu yn unol â gofynion Safonau'r Gymraeg (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011), i beidio a thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg, ac i sicrhau cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg? Hefyd sut y gweithredir yn unol â pholisi a strategaeth iaith y Cyngor i

fanteisio ar bob cyfle i hyrwyddo'r Gymraeg (y tu hwnt i ddarparu gwasanaethau'n ddwyieithog) a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio a dysgu'r iaith yn y gymuned?

Ein disgwyliadau yw bod holl ddysgwyr y Sir yn meddu ar ddwyieithrwydd cytbwys a gallu perthnasol er mwyn iddynt fod yn aelodau cyflawn o'r gymdeithas ddwyieithog y maent yn rhan ohoni. Bydd angen i'r cynigion ar gyfer newid trefniadau lleol gymryd ystyriaeth lawn o'r holl effeithiau ieithyddol. Bydd cynnal a chynyddu defnydd o'r Gymraeg fel iaith addysgol a chymdeithasol ymhlith y dysgwyr yn ystyriaeth allweddol wrth lunio'r cynnig.

Yr un yw nod Polisi Iaith Addysg Gwynedd ar gyfer holl ysgolion cynradd y Sir, ac mae pob ysgol gynradd (namyn un ysgol) yn disgyn i gategori 3 yn unol â chanllaw categoreiddio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg, Llywodraeth Cymru. Golyga hyn y bydd dysgwyr Ysgol Baladeulyn yn gallu parhau i dderbyn eu haddysg yn Gymraeg a dwyieithog yn unol â'r Polisi Iaith Addysg yn Ysgol Talysarn, pe gweithredir y cynnig arfaethedig.

Ni ragwelir y byddai effaith negyddol pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei weithredu, ac mae'n debygol y bydd y cynnig arfaethedig yn cael effaith bositif ar y Gymraeg wrth i ddysgwyr Ysgol Baladeulyn elwa o ragor o gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg gydag ystod ehangach o gyfoedion yn y dosbarth ac yn gymdeithasol.

Fel y gwelir o'r tabl isod mae canran uchel o ddysgwyr y 2 ysgol yn siarad Cymraeg gartref:

Ysgol	Siarad Cymraeg yn rhugl gartref	Ddim yn siarad Cymraeg gartref ond yn rhugl	Siarad Cymraeg gartref ond nid yn rhugl	Ddim yn siarad Cymraeg gartref a nid yn rhugl	Ddim yn gallu siarad Cymraeg o gwbl
Baladeulyn	55%	0%	27%	18%	0%
Talysarn	39%	3%	16%	18%	24%
	Cymraeg Rhugl		**Ychydig o Gymraeg**		**Dim Cymraeg**

Pe gweithredir y cynnig arfaethedig rhagwelir y bydd digon o le yn Ysgol Talysarn i unrhyw ddysgwyr o ddalgylch Ysgol Baladeulyn i'r dyfodol.

Dengys yr asesiad y rhagwelir peth effaith negyddol ar y gymuned pe gweithredir yr opsiwn i gau Ysgol Baladeulyn. Cydnabyddir y byddai cau Ysgol Baladeulyn yn arwain at golli ysgol yng nghymuned Nantlle, fodd bynnag nodai'r asesiad fod cyfran helaeth o'r plant sy'n byw o fewn dalgylch yr ysgol eisoes yn mynychu ysgolion eraill, gan gynnwys Ysgol Talysarn, ac felly deuir i'r casgliad fod cyswllt rhwng Ysgol Talysarn a chymuned Ysgol Baladeulyn yn bodoli eisoes

Pe byddai'r cynnig arfaethedig i gau Ysgol Baladeulyn yn cael ei wireddu, bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i liniaru'r effaith ar y gymuned drwy annog cysylltiadau rhwng y cymunedau ac Ysgol Talysarn. I liniaru'r effaith ar y gymuned nodir cyfleoedd i sicrhau fod cymuned Nantlle yn ymwybodol o weithgarwch yr ysgol amgen, ac anogir cydweithio cymunedol rhwng Ysgol Baladeulyn a chymuned Nantlle, lle'n briodol. Yn ogystal, gall yr Awdurdod Lleol a Chorff Llywodraethol Ysgol Talysarn ystyried dulliau o hyrwyddo'r defnydd o'r iaith Gymraeg drwy gynnwys cymuned Nantlle yng ngweithgareddau cymunedol yr ysgol.

11. Sut mae'r cynnig hwn yn diwallu gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol drwy roi'r pum ffordd o weithio ar waith, ac yn ymateb i'r 7 nod llesiant cenedlaethol gan gynnwys creu Cymru sy'n Fwy Cyfartal?

Yn dilyn ystyriaeth ac asesiad yn unol â gofynion y ddeddf llesiant, ystyriwyd 7 nod y ddeddf llesiant ac amcanion llesiant y Cyngor a deuir i'r casgliad fod y cynnig yn cwrdd â'r gofynion.

Cydnabyddir, pe byddai'r Cabinet yn penderfynu symud ymlaen efo'r cynnig arfaethedig hwn, gall arwain at golli ysgol yng nghymuned Nantlle, fodd bynnag mae nifer helaeth o'r plant sy'n byw o fewn dalgylch yr ysgol eisoes yn mynychu ysgolion eraill, gan gynnwys Ysgol Talysarn, ac felly mae cyswllt rhwng yr ysgolion a chymuned yr ysgol honno yn bodoli eisoes. Bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i liniaru unrhyw effaith negyddol ar y gymuned drwy annog cysylltiadau rhwng y cymunedau ac Ysgol Talysarn. Pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei gymeradwyo, bydd trafodaethau yn cael eu cynnal er mwyn trafod y posibilrwydd fod gweithgarwch cymunedol Ysgol Talysarn yn cynnwys y gymuned lle'n briodol.

Bydd y cynnig arfaethedig yn sicrhau fod plant yr ardal yn cael eu haddysgu ar safle sy'n addas ac mewn cymdeithas naturiol Gymraeg, gan gynyddu cyfleoedd i gymdeithasu a chydweithio gydag eraill a rhoi cyfle teg iddynt ffynnu ymysg eu cyfoedion.

CAM 3 - Caffael a Phartneriaethau

12. A fydd y polisi neu'r ymarfer hwn yn cael ei gyflawni'n llwyr neu'n rhannol gan gontractwyr neu mewn partneriaeth â sefydliad(au) eraill?

Na

CAM 4 - Ymdrin ag Effaith Negyddol neu Anghyfreithlon a Chryfhau'r Polisi neu'r Ymarfer

13. Wrth ystyried cymesuredd, a yw'r polisi neu'r ymarfer yn achosi effaith gadarnhaol neu negyddol sylweddol neu'n creu canlyniadau anghyfartal?

Effaith Gadarnhaol Sylweddol:
Pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei weithredu, rhagwelir y byddai dysgwyr yn derbyn cyfleoedd fwy cyfartal wrth gael eu lleoli mewn ysgol amgen oherwydd bydd y dysgwyr yn derbyn profiadau dysgu sydd yn seiliedig ar egwyddorion dysgu cenedlaethol, gydag amrywiaeth o arddulliau gan gynnwys gweithio mewn grwpiau torfol, grwpiau llai, gwaith partner ac yn unigol o fewn eu hystod oedran penodol, ynghyd â gwersi sydd wedi'u gwahaniaethu'n briodol ar gyfer yr ystod oedran dan sylw.

Drwy weithredu'r cynnig arfaethedig, byddai dysgwyr Ysgol Baladeulyn yn cael gwell amgylchfyd dysgu mewn ysgol gyda mwy o ddysgwyr yr un oedran, bydd yn sicrhau eu bod yn gwneud y mwyaf o'u haddysg, ac yn caniatáu mynediad at fwy o weithgareddau pberthnasol i'w lefel gallu. Byddai'r dysgwyr yn elwa o gael rhagor o gyfoedion oed-berthnasol mewn ysgol gyda mwy o ddysgwyr, fydd yn fodd o sicrhau profiadau addysgol ac allgyrsiol addas iddynt ynghyd â mynediad at ragor o weithgareddau allgyrsiol.

Effaith Negyddol Sylweddol:

Cydnabyddir y gall yr opsiwn arfaethedig sydd yn cael ei gynnig gael effaith ar sefydliad o fewn y gymuned a chael effaith ar gydlyniant cymunedol, a rhagwelir yr angen i liniaru hyn drwy feithrin cysylltiadau rhwng yr ysgol a'r gymuned.

Yr ysgol (a'u Corff Llywodraethu) sydd yn gyfrifol am weithredu ei pholisi cydraddoldeb a bydd yr Awdurdod, drwy ei weithdrefnau cefnogi a monitro arferol yn sicrhau cydymffurfiaeth.

14. Dylid egluro unrhyw effaith negyddol bwriadol a pham y credir fod cyfiawnhad dros weithredu fel hyn (er enghraifft, ar sail gwella cyfle cyfartal neu fagu perthnasau da rhwng y sawl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r sawl sydd ddim neu oherwydd cyfiawnhad gwrthrychol neu weithred gadarnhaol

Na

15. A fydd unrhyw un o'r effeithiau negyddol a nodwyd yn cyfrif fel gwahaniaethu anghyfreithlon ond eu bod yn anorfod (e.e. lleihau cyllid)?

Ddim yn berthnasol.

Noder y rheswm dros ddweud hynny a'r cyfiawnhad dros barhau

Ddim yn berthnasol.

16. Pa fesurau neu newidiadau eraill fyddai'n bosib eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos fod sylw dyledus wedi ei roi i hyrwyddo cyfle cyfartal; helpu i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth anghyfreithlon a meithrin perthnasau da a chydlyniant cymunedol ehangach; fel yr ymdrinnir â nod wella yn Nyletswydd Gyffredinol Deddf Cydraddoldeb 2010?

Pe byddai'r Cabinet yn penderfynu symud ymlaen i ymgynghori ar y cynnig arfaethedig, yna byddwn yn monitro ymateb yr ymgynghoriad er mwyn gweld os oes unrhyw newidiadau eraill fyddai'n bosib eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi.

17. Pa fesurau neu newidiadau eraill fyddai'n bosib eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos fod sylw dyledus wedi ei roi i'r angen i leihau canlyniadau anghyfartal o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol?

Rhagwelir y byddai gweithredu'r cynnig arfaethedig yn lleihau yr anghyfartaledd o achos anfantais economaidd-gymdeithasol drwy sicrhau fod y dysgwyr yn cael mwy o brofiadau a mynediad at fwy o wasanaethau a gweithgareddau yn yr ysgol amgen. Byddai dysgwyr yn derbyn cyfleoedd fwy cyfartal gan y byddai'r dysgwyr yn derbyn

profiadau dysgu sy'n seiliedig ar egwyddorion dysgu cenedlaethol, gydag amrywiaeth o arddulliau gan gynnwys gweithio mewn grwpiau torfol, grwpiau llai, gwaith partner ac yn unigol o fewn eu hystod oedran penodol ynghyd â gwersi sydd wedi'u gwahaniaethu'n briodol ar gyfer yr ystod oedran dan sylw.

Drwy weithredu'r cynnig arfaethedig, byddai dysgwyr Ysgol Baladeulyn yn cael gwell amgylchfyd dysgu mewn ysgol gyda mwy o ddysgwyr yr un oedran, a byddai'n sicrhau eu bod yn gwneud y mwyaf o'u haddysg. Byddai'r dysgwyr yn elwa o gael rhagor o gyfoedion oed-berthnasol mewn ysgol gyda mwy o ddysgwyr, fydd yn fodd o sicrhau profiadau addysgol ac allgyrsiol addas iddynt ynghyd â mynediad at ragor o weithgareddau allgyrsiol.

18. Pa fesurau neu newidiadau eraill fyddai'n bosib eu cynnwys er mwyn cryfhau neu newid y polisi / arfer i ddangos fod sylw dyledus wedi ei roi i'r angen i gynyddu cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac i beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg yn unol â Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a lleihau neu atal unrhyw effeithiau andwyol y gall y polisi/ymarfer ei gael ar yr iaith Gymraeg?

Rhagwelir y byddai'r cynnig arfaethedig yn cael effaith bositif ar y Gymraeg gan y byddai dysgwyr Ysgol Baladeulyn yn elwa o ragor o gyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg gydag ystod ehangach o gyfoedion yn y dosbarth ac yn gymdeithasol.

Pe byddai'r ysgol yn cau, gallai'r Awdurdod Lleol a Chyrff Llywodraethol yr ysgolion amgen ystyried dulliau i hyrwyddo'r defnydd o'r iaith Gymraeg yn gymdeithasol trwy gyfrwng gweithgareddau allgyrsiol a chymunedol.

19. A oes digon o wybodaeth i lunio barn gytbwys a symud ymlaen?

Oes

CAM 5 - Penderfynu Mynd Ymlaen

20. O ystyried yr wybodaeth sydd wedi'i chasglu yng Nghamau 1-4, ydi hi'n bosib symud ymlaen â'r polisi neu'r ymarfer ai peidio, ac os felly, ar ba sail? Dewis o:

Parhau â'r polisi neu'r ymarfer yn ei ffurf bresennol.

CAM 6 - Camau Gweithredu a Threfniadau i Fonitro Canlyniadau ac Adolygu Data

Mae'r broses AEC yn un barhaus ac nid yw yn dod i ben pan fo'r polisi/ymarfer a'r AEC wedi'u cytuno a'u gweithredu. Mae dyletswydd gyfreithiol benodol i fonitro effaith y polisïau/ymarferion ar gydraddoldeb ar sail barhaus i adnabod a yw'r canlyniadau wedi newid ers i chi

gyflwyno neu addasu'r polisi neu ymarfer newydd hwn. Os nad yw'r data perthnasol gennych chi, dylech fod yn gweithredu i gywiro hyn yn eich cynllun gweithredu. I weld canllawiau EHRC ar gasglu data gallwch adolygu eu Fframwaith Fesur

21. Pa gamau gweithredu a nodwyd yng Nghamau 1-5 neu unrhyw waith casglu data ychwanegol fydd o gymorth i fonitro'r polisi / ymarfer pan gaiff ei weithredu:

Gweithrediad	Dyddiadau	Amserlen	Cyfrifoldeb Arweiniol	Ychwanegu i'r Cynllun Gwasanaeth
Ymgynghori yn statudol ar y cynnig (yn ddibynnol ar benderfyniad y Cabinet)	Tymor yr Hydref	42 diwrnod	Adran Addysg	Na

22. Pa drefniadau i fonitro ac adolygu effaith barhaus y polisi neu'r ymarfer hwn fydd yn cael eu gweithredu, gan gynnwys amserlenni ar gyfer pryd y dylid ei adolygu'n ffurfiol:

Trefniadau Monitro ac Adolygu (gan gynnwys lle fydd y canlyniadau'n cael eu cofnodi)	Amserlen ac Amlder	Cyfrifoldeb Arweiniol	Ychwanegu i'r cynllun Gwasanaeth
Pe byddai'r cynnig arfaethedig yn cael ei wireddu, byddwn yn monitro effaith cau'r ysgol ac yn ymdrechu i gynorthwyo gydag unrhyw effaith negyddol all ddeillio o ganlyniad y polisi.	Parhaol	Adran Addysg	Na